

ЗАСЕЛВАНЕТО НА ТРАКИЯ ПРЕЗ VII ХИЛ. ПР. ХР.

Автор: Валентин Йорданов

1. НАЙ-ДРЕВНИТЕ НАХОДКИ НА ХОМИНИДИ В БЪЛГАРИЯ

На територията на днешна България са открити костни останки и оръдия на труда от края на *ранния палеолит* (*Ашел*: около 100000 г. пр.Хр.) на хоминида *Homo habilis* в местността Писаните камъни край гр. Свищов, местността Наклата край гр. Никопол и др. През *средния палеолит* (*Мустер*: 100000-40000 г. пр.Хр.), по-точно в средата на периода, т.е. около 70000 г. пр.Хр., следи е оставил *Homo neandertalensis* в Деветашката пещера, край с. Деветаки, Ловешко (лява галерия); пещерата Самуилица II, до с. Кунино, Врачанско; и открити поселения при с. Муселиево, Плевенско; с. Белослав, Варненско; местността Кременете край гр. Батак. През *късния палеолит* (*Ориняк*: 40000-10000 г. пр.Хр.) пещерните обиталища и откритите поселения предимно на неандерталския човек бележат слаб ръст (за толкова голям период). Обиталища в пещери: Миризливка, с. Орещец, област Видин; Пещ, с. Старо село, Самуилица I и II, с. Кунино и Пешкетто, с. Лиляче, област Враца; Темната дупка, с. Карлуково, Моровица, с. Гложене, Деветашка пещера (дясна галерия), с. Деветаки, Парника, с. Бежаново, Очилятата, с. Ъглен, Васил Левски и Табашка пещера, област Ловеч; Малка пещера, гр. Велико Търново, Еменска пещера, с. Емен и пещера Бачо Киро, гр. Дряново, област Велико Търново. Открити поселения: с. Муселиево, Плевенско; гр. Русе; с. Осенец, Разградско; поселения на брега на р. Дунав, между гр. Тутракан и гр. Силистра; с. Белослав, Варненско; местността Кременете край гр. Батак. Налице са хокерни погребения, оцветени с охра. В епохата на *епипалеолита* (10000-7000 г. пр.Хр.) находищата рязко намаляват: в Северозападна България – пещера Магурата, край с. Рабиша, Видинско; в Североизточна България – няколко обекта около Варненското и Белославското езера: местност Побитите камъни, селата Белослав, Страшимирово, Слънчево, Баново и гр. Девня, Варненско. /История на България в четиринадесет тома. Т.I. Първобитнообщинен и робовладелски строй. Траки. Отг. ред. **Велизар Велков**. С., Изд. на БАН, 1979, с. 42-53/.

От единичните останки на *Homo sapiens fossilis* в пещерата Бачо Киро край гр. Дряново, датирани към *края на средния и началото на късния палеолит* (около 44 000-40000 г. пр.Хр.) /**пак там**, с. 49-50/, можем да съдим, че негови малки популации (семеиства) са се движели, с временни усядания, из Балканския полуостров.

Обиталища на разумния човек, от периода 40000-18000 г. пр.Хр., са открити също така около р. Дон, на границата между Воронежка и Липецка области на Южна Русия, и Черниговска област на Северна Украйна – обекти Костенки, Гагарино, Мезин и др. В тази палеолитна зона са живели ловци на мамути; от костите те изработвали художествени изделия – статуетки на богинята, птици, музикални инструменти, гривни и др., украсени с меандровидни орнаменти. Оръдия, пещерни рисунки и костни останки на разумния човек са намерени и в Югозападна Европа, от периода 43000-15000 г. пр.Хр.: пещерите Кроманьон, Ласко и др. по долината на р. Везере в Югозападна Франция, пещерата Алтамира, Северозападна Испания и др. Находки има и в Средна Европа: Германия, Австрия, Чехия и др.

Ясно е обаче, поради малобройните обиталища и грубия вид на изделията на неандерталеца, че през VII хил. пр.Хр. в Мизия и Тракия неговите последни потомци са били изместени от много по-развит хоминид, който, освен че бил по-добър каменоделец, е владеел технологиите на строителството, земеделието, скотовъдството и керамичното производство, рисуваните образци на което са истински произведения на изкуството.

Очевидно, това е дело на първите разумни обитатели на нашите земи, развили тук богата неолитна култура, които обаче няма как да свържем с първопроходника *Homo sapiens fossilis* (Кроманьонеца), навестил Балканите 40000 години по-рано. Тогава откъде е дошъл този народ – прототраките?

2. КОИ СА ПРОТОТРАКИТЕ?

През 60-70-те години на XX в. европейската археология вече разполага с достатъчно репрезентативен географски и хронологично материал от редовно проведени разкопки, за да достигне чрез обобщение на тези данни до сигурно становище по въпроса. *Маршрутът на тази важна миграция е установен по ареала на разположение на селищата с идентична култура, стопанство (отглеждащи овце, лимец и леща) и особено по характерната рисувана в бяло керамика: от Южна Анатолия към Югоизточна Елада, Северна Елада (Тесалия), и оттам по долините на реките Вардар, Струма, Места и Искър – към Пеония, Сердика, Тракия, Мизия, Дакия (до южните склонове на Карпатите).* **/Исторически атлас на света.** Шесто издание. Редактор Ричард Оувъри. Превод: Г.Лачева, Е.Джасим, М.Бояджиева. С., Изд. „Буктрейдинг“, 2005, с. 40, 41. Първо издание Лондон, 1978/.

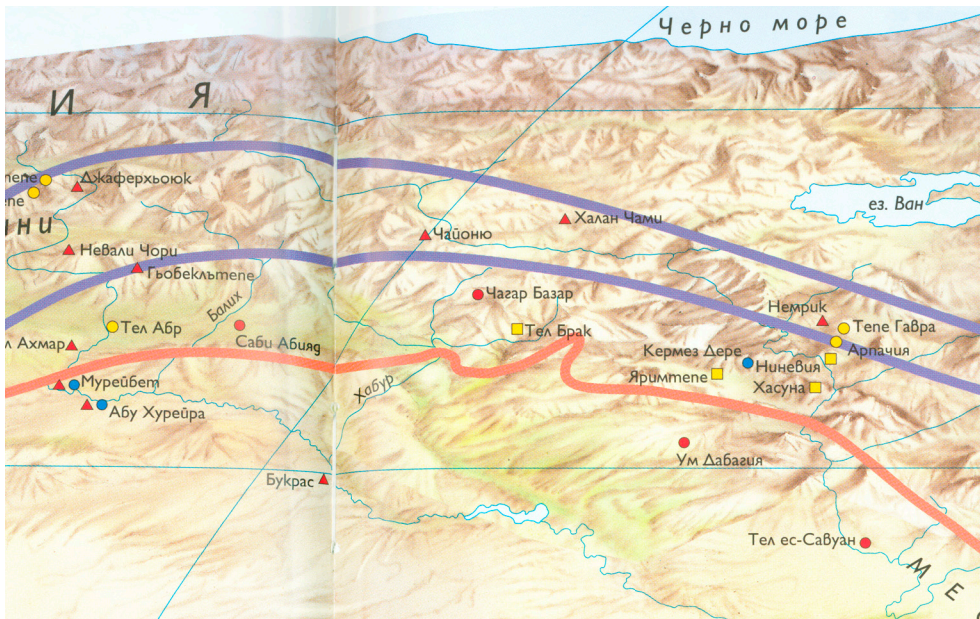
Подобно е мнението на българските археолози, след над половин век системни теренни проучвания. Видният наш специалист по праистория Васил Николов пише:

„Произходът на ранните неолитни култури с рисувана керамика в централните части на Балканския полуостров е свързан по-малко или по-вече с Южна и особено с Югозападна Анатолия. Важни указания в този смисъл са не само безспорните типологически сходства в материалната култура, но и географската връзка между двата региона, които заедно с егейските острови образуват ясно изразена огромна дъга от Таурус до Карпатския басейн. Други два съседни региона – Северна и особено Северозападна Анатолия, и източните части на

Балканския полуостров (до Молдова), остават между тази „външна дъга“ и Черно море; за разлика от „външната дъга“, ранната неолитна култура във „вътрешната дъга“ се характеризира с тъмна нерисувана керамика.“ /В. Николов. Култура и изкуство на праисторическа Тракия. Пловдив, Изд. „Летера“, 2006, с. 18/.

Действително в Южна Анатолия, югоизточно от планината Таурус – на платото Урфа (друго име Едеса; 300-600 м. надм. в.), – се е обособил цивилизационен център в докерамичния период (IX-VII хил. пр.Хр.), обхващащ обектите: в днешна Северна Сирия, почти до границата с Турция: Мурейбет и Абу Хурейра; от другата страна на границата – в Южна Турция: Джан Хасан, Джерф ал Ахмар, Гьобекли тепе, Невали Чори, Джафер хьуюк, Чайоню, Халан Чами, Немрик и др. През началния керамичен период, съвпадащ тук и в Тракия с ранния неолит (VII-VI хил. пр.Хр.), тази цивилизация продължила съществуването си в по-малко на брой обекти-наследници на горните: западно от планините Таурус, близо до морския бряг: Хаджилар и Чатал хьуюк; югоизточно от Таурус: Саби Абияд, Чагар Базар, Ум Дабагия, Тел ес-Савуан (сн. 1). /Исторически атлас на света, с. 38, 39/.

1 Древният Близък изток, 12 000–3100 г. пр.Хр.

- райони с диворастящ *Triticum dicoccum*
- райони с диворастящ *Triticum monococcum*
- южна граница на разчитащото на дъждовите селско стопанство (средно равнище на годишните валежи 300 мм)

Древни селища:

- от епипалеолита, 12 000–9000 г. пр.Хр.
- ▲ от предкерамичния неолит, 9000–6500 г. пр.Хр.
- от керамичния неолит, 6500–5500 г. пр.Хр.

Снимка 1. Обектите на платото Урфа (Ур-Фа: «Ур[ан]-Небето»), между планината Таурус и езерото Ван.

Трябва да се отбележи, че най-ранните обекти, появили се още през епипалеолита (XII-IX хил. пр.Хр.), са: Гьобекли тепе в Южна Турция; Мурейбет и Абу Хорейра в Северна Сирия; а те съвпадат по време с разположените по на юг Йерихон, Айн Гев и Айн Малаха – първите градове в Левант (сн. 2); както и с две селища в Североизточна Месопотамия, южно от езерото Ван – Ниневия и Зави Шеми.

Снимка 2. Древните обекти в Левант.

Горепосочената група селища – между планините Таурис и езерото Ван, – е възникнала в благоприятните условия на водосборната зона на многобройните и изобилни извори и притоци, пълнещи реките Тигър и Ефрат. Там са открити най-старите останки на прототипни видове домашни животни – овца и говедо, както и на дива плевеста пшеница, от която е култивиран първият лимец – еднозърнестия. /В. Николов, пос. съч., с. 21/.

Дали тази малка цивилизация не е дълго търсеният Едем, в градините на който сътворените от Бога Адам и Ева, а сетне техните потомци, започнали да отглеждат предоставените им от техния създател култури и плодни дървета?

«И Господ Бог насади градина на изток, в Едем, и постави там човека, когото беше образувал. И Господ Бог направи да израсте от земята всяко дърво, което е красиво наглед и добро за храна... **И река изтичаще от Едем да напоява градината, откъдето се разклоняваше и стана четири главни реки** [к. В.Й.]. Името на първата е Фисон: тя е, която обикаля цялата Хавилска земя, където има злато...; там има още бделий и онисов камък. Името на втората река е Гихон: тя е, която обикаля цялата земя Куш. Името на третата река е Тигър: тя е, която тече на изток от Асирия. А четвъртата река е Ефрат. И Господ Бог взе човека и го засели в Едемската градина, за да я обработва и да я пази.» /Би-

тие, 2: 8-15. – В: **Библия** или книгите на Свещеното писание на Стария и Новия завет. Проект „Живо слово“. С., 2001. 1529 с. + 19 с. прил. карти/.

В цитирания текст на «Битие» точно е посочено, че Едем се е намирал в зоната на многобройни извори и реки, от които четири били главни – Фисон (дн. Сейхан), Гихон или Аксу (дн. Джейхан), Тигър и Ефрат. Споменава се още, че бог създал плодни дървета, като са пропуснати зърнените култури, но те се подразбират, защото след малко е казано: «Господ Бог взе човека и го засели в Едемската градина, за да я обработва...» А по-сетне, когато бог порицава Адам и Ева, че са яли от «дървото за познаване на доброто и злото», той казва на Адам:

«...Проклетата да бъде земята поради тебе; с мъка ще се прехранваш от нея през всичките дни на живота си. Тръни и бодили ще ти ражда... **С пот на лицето си ще ядеш хляб**, докато се върнеш в земята, защото от нея си взет; понеже си пръст, и в пръстта ще се върнеш.» /**Битие**, 3: 17-19/.

Речено е ясно: хората ще се прехранват с мъка, с пот на лицето си ще ядат хляба, замесен от лемеца, който са отгледали на нивите, в борба с тръни и плевели.

Но ако човешката раса е възникнала и се е умножила през епохата на докерамичния неолит (IX-VII хил. пр.Хр.) в първото обиталище на Адам и Ева – Едема при изворите на Тигър и Ефрат, – то кой е живял там в предишната епоха на епипалеолита (XII-IX хил. пр.Хр.), а именно в Гьобекли тепе, Мурейбет и Абу Хорейра, а и по на юг – в левантийските селища Йерихон, Айн Гев и Айн Малаха?

Очевидно това били боговете, които сътворили Адам и Ева „по свой образ и подобие“ – божествената раса (Елохим). Боговете, които обитавали земята преди хората, и след като ги създали, проявили към тях благосклонност: предоставили им семена на лемец и ечемик, заедно със земеделската технология, както и първите домашни животни, заедно с технологията на отглеждането им, а също така строителната технология и не на последно място – доктрината на Слънчевия култ.

Какво е записано за тези древни събития в източниците, по-стари от „Библията“?

3. СЪЗДАТЕЛИТЕ НА ЕДЕМСКАТА ГРАДИНА И НА ЧОВЕКА

Всъщност всичко започнало още когато, според трако-елинската митология, Гея, раздразнена от потентността на Уран и безразборните му връзки с други богини, дала на сина си Кронос остър железен сърп и го подбудила да скопи собствения си баща /**Хезиод**. Теогония, 6, 7. – В: **Хезиод**. Теогония, Дела и дни, Омирови химни. Превод Ст. Недялкова. С., Изд. НК, 1988; **Аполлodor**. Митологическа библиотека, кн. I, I, 4. – В: **Аполлodor**. Мифологическая библиотека. Перевод, заключительная статья, примечания, указатель В.Г.Боруховича. Ленинград, Наука, 1972. Електронна публикация: <http://ancientrome.ru/antlittr/apollodor/apo1101.htm/>.

Подразбира се, че за награда Кронос трябвало да получи бащината власт. Финикийският жрец Санхуниатон (VI в. пр.Хр.), чиято книга „История на Фини-

кия“ е преведена на гръцки от историка Херений Филон (~50-138 г.) от гр. *Бибъл*, предава тези събития по-детайлно:

„... Крон направил от желязо сърп и копие. След това Хермес казал на съюзниците на Крон магически думи и вселил у тях страстно желание да се сражават срещу Уран заради Гея. Тогава Крон повеждайки война с Уран, го лишил по такъв начин от власт и овладял царството... А на тридесет и втората година от своята власт и царуване Ел, т.е. Крон, залавяйки посредством засада, устроена от него в едно място сред земята, своя отец Уран [живеещ там в изгнание, след детронирането му – б.В.Й.], отрязал му детеродния член близо до изворите на реките [Тигър и Ефрат – б.В.Й.]. Тук е бил обоготворен Уран. И се разсеял неговият дух, а кръвта от раната капела в изворите и водата на реките, и това място се показва до днес... Когато се случил смъртоносен мор, Крон принесъл в жертва на своя отец Уран единородния си син, обрязал се и накарал своите съюзници да направят същото.“ /**Санхуниатон**. История на Финикия, I, 18, 28, 29, 34. – В: **Санхуниатон Беритски**, [преведен на гръцки от] **Филон Библски**. Финикийская история. Перевод Б.А.Тураева по изданию: *Fragmenta Historicorum Graecorum* К.Мюллера. Библиотека Якова Кротова, в: <http://krotov.info/acts/04/onomastik/biblsk.html/>.

Тук, впрочем, се вижда произходът на традицията за обрязване.

Надделявайки над останалите титани, Кронос/Кеб/Енлил/Ра станал пълен господар на планетата. Той се превърнал в „Сокола на хоризонта“, от чийто зорък поглед никой не можел да се скрие и чиято свещена воля никой не смел да пренебрегва. Той осъществявал висшето неоспоримо ръководство над боговете, а сетне и над хората. В материално отношение му били признати най-много територии сред по-видните богове: *Тракия* с култовия център на *Ре Перперикон* – Пер-Пер-Ре-К(а)-Он, или „Отецът на отците, Ре, син на Слънцето“; *Египет* с култовия център на Атон и Ра – *Голямата пирамида* и нейния обслужващ жречески град *Он/Мемфис*; *Левант* с храма на слънцето в *Баалбек*; *Месопотамия* със седалището на Енлил/Ел при изворите на *Тигър* и *Ефрат*.

Ето например някои данни за последното от изброените негови владения. В ханаански текстове от град *Угарит*, „бащата на годините“ (т.е. Кронос, „бог на безкрайното време“) е наречен Ел (бог). Палатът и нивите му се намирали „при изворите на водите, на сред горното течение на двете реки“. Той бил „творец на всички неща и единственият, който може да дарява царска власт“. В своя замък мъдрецът седял на трона си, приемал пратеници и обмислял проблемите и споровете между боговете, тъй като имал окончателната дума по всички въпроси. /по **Зекария Сичин**. Дванадесетата планета Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2002, с. 79, 80/.

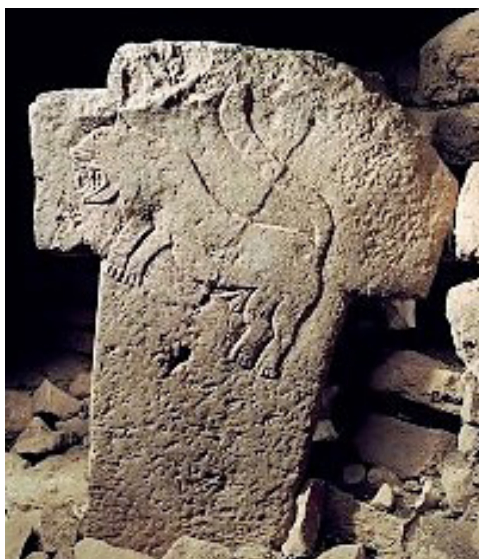
Впрочем замъкът на Ел/Кронос е открит от археолозите (работещи там от 1994 г.), но самите те още не са го идентифицирали. Мястото е *Гьобекли Тепе* край с. *Йоренчик* и гр. *Урфа* (античната *Едеса*), в *Южна Турция*, близо до границата със *Сирия*. Грандиозното мегалитно съоръжение представлява сложна архитектурна структура, изпълнена от 20 (разкопките продължават) овални кръга (всеки с диаметър от 10 – до 30 м; **сн. 3**), очертани от 50-тонни Т-образни колони (свързвани с трегери), на които са гравирани свещени животни и птици, както и надписи, изпълнени с идеограми (**сн. 4, 5, 6**).

Снимка 3. Едно от кръглите светилища на Гьобекли тепе, XI хил. пр.Хр.

Снимка 4. 50-тонна гранитна колона с изображения на лешояди и скорпиони.

Снимки 5 и 6. Колоната с лъв и друга със символни знаци и две ръце.

Ръководителят на разкопките Клаус Шмид от Немския археологически институт (DAI) предполага, че Т-образните колони са антропоморфни тотеми – стилизирани образи на божества, – „пазители на свещеното пространство“. Има, освен това, опити за намиране на синхрон между мегалитите и звездното небе. След смъртта на Кронос, домът му бил превърнат в негова гробница-мавзолей и култов център за региона, посещаван от много поклонници. Намерени са артефакти, донесени от места, отдалечени на 160 км. Периодът на ползване на светилището е XI-VIII хил. пр.Хр., като е обитавано постоянно от малка група потомствени жреци, а накрая е затрупано и изоставено (между 7900-7400 г. пр.Хр.).

През същия период в региона са съществували *Кьортик Тепе* при с. *Аджил* (край гр. *Диарбекир*), *Халан Чеми* и *Демиркьой Хюк* в *Източен Анадол* и др., както и група селища в днешна *Сирия*. Археологията на следващия период VIII-VII хил. пр.Хр. обаче разкрива забележим упадък: чувствително намалява размерът на мегалитите, влошава се качеството на изработката им; жилищата и погребенията стават по-бедни; човешките останки носят белези, получени вследствие на недохранване и боледуване.

Подобно на *Гьобекли Тепе* и по същото време (7200 г. пр.Хр.) е затрупан културно сродният обект *Чайоню Тепези*, само че тук храмът бил разрушен, а мегалитите натрошени. Навярно е имало чуждо нашествие или социален сблъсък, свързан с отричане култа към Ел/Кронос, поради борби между неговите внуци и представители на другите божествени кланове /вж. електронна публикация от 2016 г.: **Утрото над Анатолия: Тайната на Гьобекли тепе** – <http://istorianasveta.eu/index.php/>.

4. СЪТВОРЯВАНЕТО НА ЧОВЕШКАТА РАСА

Докато слънчевият бог Енлил (Кронос) се проявил предимно като владетел-войн и земеделец, то неговият брат – лунният бог Енки (Япет) – станал знаток на древното *знание (магия, ведение)*, първият велик учен, много преди по-известния за съвременния читател Хермес/Тот. Зачатькът на това *знание* бил предаден на Енки непосредствено от неговите родители – самите Ану (Уран/Атон) и Анту (Гея). Наследил като заложи качества на духа и интелекта от най-висш порядък, Енки постигнал невероятни резултати в съвсем различни области на абстрактните науки, заедно с практическата им реализация: език и писмо; астрология и лунен календар; генетика и селекция на растения, животни и дори хора; металознание, рудодобив, металургия и металлообработка; минералознание и строителни материали; математика и геометрия, с приложението им в архитектурата и строителството; и т.н.

Едно от най-забележителните постижения на бог Енки/Еа са неговите успешни генетични експерименти, довели до сътворяването на нова хуманоидна раса, базирана на божествената: човешката раса.

Според версията на българския епос „Сказание за дъщерята на кана“ /II песен, стих 30-35/ алп Шурале замесил мъжа от „земя със мед“, ала медта свършила и той слепил жената от „пръст и слюнка“. Тези хора обаче приличали на скот и Тангра, ядосан на Шурале, наредил на алп Хурса (Хорос) да вложи в новата божия твар безсмъртна душа от „светлия дъх“ на самия Тангра. Несвършеното създание така било закрепено /**Микаил Бащу ибн-Шамс Тебир**. Сказание за дъщерята на кана. Епосът на прабългарите. 882 г. Прев. от рус. Георги Костов. С., Изд. Агато, 1997, с. 15/.

Трудоемките задачи, които боговете си поставили при усвояването и облагородяването на *Египет* и *Месопотамия* – рудодобивът и изработването на сечива, прокарването на напоителни канали за осигуряване на земеделието, строителството на градове и сакрални съоръжения, им създали свръхголямо физическо натоварване. Все пак те били само около 600 на брой, както свидетелстват шумерските източници и „Библията“ – т.нар. „паднали ангели“. Извън това число остават малки популации от божествени потомци, които пребивавали в *Тракия, Азия, Перу и Атлантида*.

Данни за делата на боговете има в шумерските текстове „Когато боговете като хора се трудеха“ и „Епос за Сътворението“. Недоволството на по-низшите богове, копачи руда в мините, наложило Енлил (Кронос) да събере *Съвета на боговете*. Съветът се обърнал към неговата съпруга Великата богиня Нинмах/Нинхарсаг, известна още като Суд, Нут или Рея, със запитването възможно ли е да бъде създаден „лулу-амелу“ – примитивен работник, който да замени боговете в тежкото им физическо ежедневие. Нинмах отвърнала, че не би могла да се справи с такава специфична задача без вещата помощ на бог Енки, „в когото се крие умението“. /по **З. Сичин**. Дванадесетата планета, с. 313-316/.

Аналогично съдържание има един старовавилонски текст, озаглавен „Сътворяването на човека от Богинята-майка“, в който е записано емоционално обръщение на един бог към „акушерката на боговете“ Нинмах, назована сега Мами: „Ти си Майката-утроба, която Човека може да създаде!“

Тогава сътвори лулу, нека той поеме хомота!“ **/пак там**, с. 328, 329/.

Когато събудили задрямалия Енки и му съобщили решението на *Съвета* за направата на „адаму“ и че той трябва да измисли технологията за това, мъдрецът веднага отвърнал: „Създанието, чието име произнесохте, съществува!“ И добавил, че все пак би било по-добре да му се даде „образа на боговете“. Енки имал предвид маймуночовеците (*Homo neandertalis*), които в онази епоха (епипалеолита) живеели в съседство с боговете (*Homo sapiens*).

В „Епос за Гилгамеш“ това същество е описано като дивак, покрит с гъста козина и живеещ редом с животните: „Гол, в козина дълга,... с газелите редом ръфа тревите, с дивеча степен на водопоя се блъска.“ Ловците, случайно срещнали примитивния планинец, се сковавали от страх и ужас, познавайки неговата бързина и физическа сила. **/пак там**, с. 320,321/.

И в българския документален свод „Джагфар тарихи“ се споменава за притеснителното присъствие на изостанали примати: „В началото, през Ледниковата епоха, арийците са живели в пещерите на Уралските планини и са се сражавали с потомците на злите духове – убирите...“ **/Бахши Иман. Джагфар Тарихи /Историята на Джагфар/. Свитък от булгарски летописи. 1680 година. Под ред. на проф. А. Пантев. С., 2005, с. 283/.**

За любителите на веществените доказателства ще приведем една проверена информация. Генетично изследване на останки на хоминид, т.нар. „Дете от Лапидо“, *Португалия*, престояли в земята повече от 24 000 г., е потвърдило предположенията на палеоантрополозите, породени от неговите външни белези за смесена раса, че изследваният индивид, представлява генетична кръстоска между *сапиенс* и *неандерталец*. **/Ердоган Ерчиван. Забранената египтология. Загадъчните знания и високите технологии на фараоните. Прев. от немски Св.Коев. С., Изд. Дилок, 2006, с. 66, 67/.** Подобни находки, само че на възраст 30 000 г., са открити в *Румъния*, а те не са единствените в *Европа* и света.

Бог Енки се явил пред Енлил (**сн. 7**), казвайки, че приема предизвикателството да сътвори „черноглавия народ“. Той оповестил пред Нинмах, наречена в този случай Нинти („която дава живот“) следните инструкции:

„Размеси глината от подземиято на земята,
точно над Абзу, и ѝ придай формата на сърце.
Аз ще доведа добри, способни млади богове,
които ще приведат глината в нужното състояние.“
/по 3. Сичин. Дванадесетата планета, с. 327/.

Нинти поискала „глина от Абзу“ и „битум от Абзу“, употребяван в онова време като пречистващо вещество. Предполагаме, че става дума за *мумие* – нефтошисти, изтичащи от скалите край плитки нефтонаходища и пропити с минерали, поради което действително имат антисептични качества. В древността *мумието* било смятано за „еликсир на живота“ и ползвано като универсално лечебно средство, включително и за мумифициране.

Енки ѝ отвърнал:

„Аз ще приготвя пречистваща баня.
Нека вземем кръв от избрания бог...
От неговата плът и кръв
нека Нинти глината омеси.“ **/пак там**, с. 329/.

Снимка 7. Познавачът на магията Енки и божественият пастир Енлил разговарят относно създаването на работния народ. Керамична плочка, направена в Месопотамия през II хил. пр.Хр.

По-нататък в текста се разбира, че биологичният баща, дал сперма или кръв, е самият бог Енки, а глината – плът, генетичен материал, извлечен от яйцеклетки на маймуножена. Според древните представи в кръвта на бога имало „теема“ – нещо като „личност“ или „дух“. /**пак там**, с. 333/.

Днес знаем, че индивидуалните качества се съхраняват и предават чрез гените, независимо дали ДНК е взета от спермата или от кръвта. Придобивайки гените на бога новият индивид би трябвало да прояви божествените личностни характеристики: развит и гъвкав интелект; пластичност на възприятията и характера, позволяваща възпитаване и прививане на нравственост; по-изтънчена емоционалност и духовност и пр.

По сложен за обяснение е въпросът с „глината“ – генетичния материал, извлечен от яйцеклетки на неандерталка. Сложен, защото как би могло да се получи потомство с качествата („образ“ и „подобие“) на боговете? Как да се отсеят и премахнат животинските качества: окосмяването на цялото тяло, грубите черти на лицето (ниско чело, сплеснат нос, издадена муцуна, дебели устни), ниския приведен скелет и др., като се запазят ценните способности на дивака – сила, ловкост, пъргавина?

Това би могло да стане само чрез отнемане на точно определени гени от „глината“ на неандерталката. Съвременната медицина не се е справила с подобна задача. А как Енки е знаел кои гени да отстрани и каква фина манипулация е владеел, без да употреби сложна апаратура? За нас, неговите потомци, затънали в материалния свят на „научно-техническия прогрес“ и изгубили фината сетивност и духовност на божествените ни предци, неговите дела са непонятни и непосилни за логично обяснение. Но нека не забравяме все пак, че той е създателя на нашата човешка раса.

Доколкото подобно обяснение е във възможностите ни, предполагаме, че посредством качествата на присъщия му дух, бог Енки е усещал, „виждал“ онова, което търси и желае да направи, и което за нас е невидимо и непостижимо.

Свързването на *бог* и *примитив* в новото същество *човек* е родство, което никога, „до края на дните“, не ще може да се развали. Тази особеност на *творението* се разкрива в следните поетични думи на създателя Енки:

„В глината бог и човек ще се слоят,
та до края на дните плътта и душата,
която в бог е съзряла –
тази душа в кръвно родство да се обвърже,
както ще покаже на живота ѝ знакът.“ /пак там, с. 334/.

Приготвената смес от „пречистен“ божествен генетичен материал и „пречистен“ генетичен материал на маймуножена, Енки (Япет) решил да постави в утробата на собствената си съпруга Нинки (Климена, дъщеря на Океан и Тетия), нещо като съвременния метод „in vitro“. След 10-месечна бременност Нинки родила *съществото*, наречено *Адапа*, а на други места – „образец“ или „калъп“, т.е. базов модел за клониране. Впрочем терминът *калъп* означава: Кал-Лап, Кал-Алп – „Плътта на бог“.

Когато боговете видяли детето – „образеца“ *Адапа* (*Адам*), – и се уверили, че той е сполучлив, дали съгласие да бъде използван за донор на генетична субстанция (в „Библията“ – „ребро“, от което според нас бил извлечен костен мозък) с цел възпроизвеждане на мъжки и женски клонинги. Енки и Нинти организирали човешко биовъзпроизводство, като привлекли за идеята 14 „богини на раждането“, за да родят 7 момчета и 7 момичета, от което Впрочем научаваме, че Енки и Нинти умеели да контролират и пола на заложените зародиши:

„Мъдри и учени
два пъти по седем богини на раждането се бяха събрали,
седем родиха мъжки, седем родиха женски.
Богинята на раждането им вдъхна
вятъра на дъха на живота.“ /пак там, с. 329-335/.

След известно време, когато новосъздадените „лулу“ отраснали, анунаките („[Потомците на] Ану-змията“: Ану-Наг) бързо-бързо ги впрегнали да работят: „На черноглавите хора те кирки раздадох.“ /пак там, с. 338/.

„Лулу-амелу“ обаче се оказали сексуално непълноценни. Имали полови органи, но нефункционални; явление характерно за хибрид между два различни вида, макар и близки. За преодоляване на хибридната стерилност след време било извършено допълнително имплантиране на гени /пак там, с. 344, 345/, което е отразено по завоалиран начин в библейския мит за змията (Енки), която подбудила Ева и Адам да ядат от *Дървото на познанието*. /*Битие*, 3: 1-19/. Така първите клонирани хора се сдобили с още една способност – да се възпроизвеждат сами.

Тук е наложително да спрем пак своето внимание върху сакралния термин *глина* (Г-Л-Ин, Г[ея]-[А]л-Ин, или „Богинята-жена Гея“), срещан в изворите и като *кал* (К-Ал, К[а]-Ал, или „Синът на Бог“), а също като *плът* (Пл-Ат, [А]лп-Ат, или „Светът [потомството] на Бог“). Виждате разчетено, чрез свещения език, съхранен фонетично и графично в съвременния български език, вложеното в трите синонима древно понятие: *жива одухотворена биоматерия*, градивно

духовно-материално вещество, изграждащо Майката, Отеца и потомците им, и съдържащо неповторимата им същност (нещо като ДНК, но не само).

Зад тези три синонима се крият още две понятия, еднотипни с горното, – *яйце и живот*, обикновено обединявани в трето – *зародиш*, т.е. биологична форма, в която се заражда живота. Тях можем да проумеем чрез архаичните езици: шумерската дума *Tu.Ит* (Ди-Ид, или „Бог-бог“), разбрана като „животворен“; която става в акадския език и в иврит *тит*, но вече разбрана като „глина“, „кал“. Нейни синоними, с обща коренова основа **биш**, са *бош* – „глина“, *биша* – „кал“, „блато“, и *беша* – „яйце“. /**Дванадесетата планета**, с. 335/.

Във връзка с горните термини припомним трако-елинското име на богиня *Тетия* („Глината“), наричана в Египет *Нут* („Утробата“), а дъщеря ѝ *Климена* – *Тетфнут* (Тет-Нут – „Утробата на глината“). Също критския топоним *Фестос*, латинската дума *testae*, българската – *тесто* и арабската *тестир*, които са обединени от смисъла за еднородна материя, най-вече „глина“, „тесто“ или „плът“. Българите наричат *тъст* бащата, а *тъща* майката на невестата, защото тяхната дъщеря е *матерната плът*, която ще приеме в себе си *бащино* семе на своя съпруг, за да бъде породено следващото поколение потомци.

5. ВЪДВОРЯВАНЕТО НА ПЪРВИТЕ ХОРА В ГРАДИНАТА НА БОГОВЕТЕ (ЕДЕМ)

Задълбочените генетични изследвания и прецизни манипулации на бог Енки/Еа по сътворяването на човешката раса, които приключили с невероятен успех, били извършени в хигиеничните зали на неговия дворец Абзу, изграден от сребро и лазурит. От названието Абзу води топонимията си страната *Абисиния* (дн. *Етиопия*) в *Източна Африка*.

В един химн за творенията на Енки/Еа се казва:

„Господарят на Аб.Зу, царят Енки...

построи си къща от сребро и лазурит.

Нейното сребро и лазурит

като искряща светлина Отецът сътвори в Аб.Зу.

Съществата с красив лик [хората – б.а.], създадени в Аб.Зу,

стояха около господаря Нудимуд [Водача – б.а.].“

/**Дванадесетата планета**, с. 336/.

И още информация от друг химн:

“Божественият Еа в Апу...

сътвори Кула [зикурат – б.а.], за да възстанови храмовете.“ /**пак там**/.

Изразът „за да възстанови храмовете“ ни подсказва, че Енки/Еа е издигнал зикурата в Абзу след участието му на страната на Мардук в *Пирамидната война в Египет*. За победителите Енлил и Нинурта това бил сериозен повод да го прогонят от месопотамския му град *Ериду* и безпardonно да разрушат тамшния негов зикурат.

Седалището на бог Енки в Абзу било „мястото, откъдето идваше плътта“ /**пак там**, с. 337/. Затова в „Битие“ е записано:

„И насади Господ Бог рай в Едем, на изток [на изток от *Абисиния*, – т.е. в *Месопотамия* – б.а.], и там настани човека, когото създаде... Бог взе човека и го посели в Едемската градина, да я обработва и да я пази.“ /**Битие**, 2: 8, 15/.

Излиза, че библейският „Господ Бог“, съзателят на човека, е шумерският бог Енки (Ен-Ки, т.е. „Любимецът на Земята [Гея]“), наричан още Еа („Водният“), или титанът от трако-гръцката митология Япет, третият син на божествения родоначалник Уран/Атон/Ану. Сътворяването на Адам и Ева той извършил в Абзу (*Абисиния*), *Източна Африка*, след което ги поселил в *Райската градина*, намираща се „на изток“ – в *Горна Месопотамия*.

Според „Списъка“ на египетския жрец Мането управлението на света е било държано отначало от богове, после от полубогове, сетне от герои, и накрая от божествени потомци, наречени царе /**Maneto's old Chronicle. The Reign of the Gods** (Problems with extant fragments). – <http://www.atlantisquest.com/Manetho.html/>. Подобни са царските списъци във Вавилонската хроника на Берос /**Беросс**. Вавилонская история. Фрагменты. Сайт Античная литература, перевод Ю. П. Митин: <http://ancientrome.ru/antlitrr/berossos/fragments-f.htm/>.

Както се видя от шумерските клинописи, първото човешко същество Адапа (Адам), клонираните от него хора, и потомците им, били целенасочено създадени като примитивни работници „лулу-амелу“. Увеличавайки своята популация, те формирали родове и племена. Трудовият процес на човешките работници бил управляван от божествените потомци на *Светото семейство*, като последните се стараели да не се смесват с хората, за да запазят чист превзходния си геном.

Бидейки де факто син на бог Енки (титана Япет), носейки неговите гени, макар и примесени с такива на неандерталка, Адапа (Адам) се явявал полубог, който живял динамично и продължително – 930 години, – раждайки, след Каин, Авел и Сит, още много синове и дъщери (**Битие**, 5: 1-5). На старини той дори имал претенцията да властва над *Месопотамия*, защото тя била обитавана от клонирания от неговата плът „черноглав“ народ – копачите на каналите, земеделците в нивите и градините, строителите на градовете и храмовете.

Адапа, синът на Енки, получил от върховния отец Ану *мъдрост* (духовно просветление) и *разбиране* (знание), но не и вечен живот. На тази основа след *потопа* той написал „Съчинения за времето [от] божествения Ану и божествения Енлил“, текст за отчитане на времето и календара. В друг източник „Легенда за Адапа“ се посочва, че той бил помазан за жрец и пръв човешки цар на гр. *Ериду*. /по **Зекария Сичин**. Космическият код. Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2005, с. 118/.

6. КУЛТИВИРАНЕ НА ПЪРВАТА ЗЪРНЕНА КУЛТУРА И НА ПЪРВОТО ДОМАШНО ЖИВОТНО

„Първата раса, сътворена от Ре. Замислен бе законът в тяхното време. Маат (Справедливостта) дойде от небето в техния ден. Съедини се тя с тези, които

бяха на земята. **Земята беше изобилна, стомасите – пълни [к.а.]** и нямаше бедна година в Двете земи (Египет).“ /Из надпис на Птолемей III в храма на Хонсу в Карнак. – В: Тъгата на древен Египет. Превод и коментар **Д. Димитров**. Йероглифен текст **Л. Одаджийска**. С., Изд.Хелиопол, 2008, с. 56-58. – по: <http://www.imadrugpat.org/Egipt.../>.

От този текст се разбира, че в т.нар. „златна епоха“ – ерата на близнаците Ра/Ре: Ра/Хелиос и Геб/Кронос, – расата на боговете е живяла щастливо и без-метежно. Обществото било организирано на основата на справедливи закони, била осигурена изобилна храна, бедността била непознато явление.

При уреждането на първия законодателен кодекс и зараждането на основните производствени отрасли, братята Ра несъмнено били насочвани и съветвани от родителите си Гея и Уран (египетския Атон). По този въпрос неочаквана помощ получаваме от *Южна Америка*, където двама разумни испански падре – Блас Валера и отец Молина – са записали, точно по време на конкистадорския грабеж и разруха, разказите на инкските жреци за началото на света. Инките възприели *божественния си пантеон* от обитаващите крайбрежните равнини племена *чинча*, а *преданията за сътворението* от планинските племена *ай-мара*. И двете предхристиянски култури, чието начало е датирано засега към I хилядолетие пр.Хр., впечатляват с изящна керамика и текстил, украсени с крилати богове и страховити великани. /**З. Сичин**. Изгубените царства. Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2004, с. 127-130/.

Според индианските легенди отецът-пастир Атау (Атон/Уран?), наричан също Вис (Вишну?) или Пача-Камак („Създателя на света“) и богинята-майка Мама-Пача („Господарката-земя“ – Гея?) имали трима синове: лунния бог Си (Енки?), и слънчевите богове Ила-Ра (Хелиос/Мардук?) и бога-герой Ира-Я (Кронос/Геб?), наричан още Кон („Син на слънцето“). Тези лидери, начело на 200 богове, доплували с лодки от *Тихия океан* и акостирали близо до устието на р. *Римак*. Експедицията довел успешно Манко-Капак, получил за подвига си името Римак („Магът Ре“). Предполагаме, че това е богът-герой Ира-Я. Изображенията на тези божества могат да се видят в руините на мегалитния крайбрежен храм *Пачакамак*, край перуанската столица *Лима*. /**пак там**, с. 130-131/.

Във версията на отец Молина отецът има двама сина: Имаямана Виракоча и Топако Виракоча, които съответстват на слънчевите богове Ила-Ра и Ира-Я:

„След като създал племената и народите и им определил дрехи и езици, Творецът заповядал на двамата си сина да отидат в различни посоки и да разпространят цивилизацията. Големият син Имаямана Виракоча [което означава „в чиято власт са поставени всички неща“ – б.З.С.] отишъл да даде цивилизацията на планинските народи, а малкият, Топако Виракоча [„създател на неща“ – б.З.С.] получил заповед да отиде в крайбрежните равнини...“ /**пак там**, с. 135/.

Характерната типология „планина-равнина“ ни дава основание да предположим, че в тези древни информации става дума за близнаците Нестя/Ашвини: планинецът-скотовъдец, първородният близък Хелиос/Мардук/Велес/Пернатата змия и полянецът-зеделец, второроденият близък Кронос/Геб, и двамата носещи името Ра/Ре/Ри.

Заслугата по добиването на прехраната се дължала изцяло на братята-близнаци Ра: признати специалисти в областта на скотовъдството и земеделието, селекцията на културни растения и домашни животни. В *Индия* те били наричани, както споменахме, близнаците Нестя – име, свързано с българския огнен ритуал *нестинарство*, или двамата Ашвини – име, от което идва ведическото название на голямата стая (*ашвата*) в българската къща, в която било ситуирано огнището/камината/печката.

Какво е записано в шумерските извори?

От текст, наречен „Мит за добитъка и зърното“ узнаваме за началото на земеделието и скотовъдството:

„... Зърно още не се бе родило,
още на земята не растеше...

Нямаше овце, агне още не се беше родило,
нямаше кози, яре още не се беше родило...

Тройното зърно от трийсет дни го нямаше,

тройното зърно от четиридесет дни го нямаше [к.а.],

Малкото зърно, зърното от планината,

зърното от чистия Адам го нямаше...

Грудковите растения още не се бяха появили.“

Още не съществували овцата, козата, „тройното зърно“ – навярно един от първите лимеци, предшественик на житото; „грудковите растения“ – навярно картофите. Появили се за 40 дни: толкова, колкото са необходими за отделянето на душата от тялото. Или пък, обратно: за влизане на духовна субстанция в биологично тяло, например в култивирано зърно или животно.

И тогава, тези необходими за физическото оцеляване благини били създадени от боговете в тяхната „камера на сътворението“ в „чистата могила“, т.е. *пирамида*. Не е указано къде е била тя, но по пътя на логиката можем да се досетим за огромната като планина най-свещена *пирамида* на *Египет*:

„В онези дни

в камерата на сътворението на боговете,

в дома на извайването, в чистата могила [к.В.Й.],

лахар [овце/кози] и аншан [зърно – б.В.Й.] изящно бяха сътворени.

Домът беше пълен с храна за боговете.

От množащите се лахар и аншан

Анунаките [потомците на Ану – б.В.Й.] в своята **свещена могила** ядат,
ала не се засищат.

Вкусното мляко от кошарата

Анунаките в своята **свещена могила** [к.В.Й.] пият,
ала не се засищат.“

/по **Зекария Сичин**. Войните на боговете и хората. Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2003, с. 123, 124/.

Видовото название *лахар* несъмнено носи името на изобретателя-селекционер Ра: Ла-Ха-Ар, Ал-Ха-Ра, или „Великият бог Ра“. Според нас потомъкът на първото домашно животно *лахар* съществува и днес в *Андите*, където боговете се спасили след потъването на континента *Му*. Това било превъзходното домашно животно *гуанако* – издържливо и непретенциозно, млекодайно, с дълга

пухкава вълна. Хилядолетия по-късно, когато божествената раса изчезнала, *гуанакото* вторично подивяло, но хората отново го опитомили и нарекли *лама*. В имената му личи, че това животно било посветено на Майката: *гуанак* – Гуа-Наг, т.е. „Змията Гуа [Геа]“; *лама* – Ла-Ма, т.е. „Богинята-майка“.

Друг потомък на *лахар*, може би по-пряк от *лама*, е *архар* (*Ovis ammon*) – планински див овен в *Предна* и *Средна Азия*. Смята се, че е бил питомно животно и подивял вторично. В латинското название директно е назован „овен на Амон“, т.е. на Зевс-Амон. Доказани генетично близки родственици на *архар* са муфлоните *уриал* (*Ovis orientalis vignei*) и *бухарски уриал* (*Ovis vignei bochariensis*).

Впрочем древният термин *лахар* (Ла-Ха-Ар, Ал-Ха-Ра, или „Великият бог Ра“) несъмнено е в основата на съвременната дума *храна*, чийто смисъл е почти идентичен с горния: Х-Ра-На, Х[а]-Ра-Ан, или „Великият небесен Ра“.

Названието на растението *аншан* – Ан-Шан, или „Небесната планина“, явно касае зърнена култура, създадена в „чистата свещена могила“ – *Голямата пирамида* на Ра. Не става съвсем ясно дали това е *кукурузът*, селектиран от Уран във високопланинските условия на *Перу*, или някаква протожитна култура, селектирана от Ра в „камерата на сътворението“ на *пирамидата* в *Египет*.

Ако е вярно второто, то тук става дума за архетипа на пшениците, най-древната житна култура – *еднозърнестия лимец* (*Triticum monosocum* L.). Този лимец бил култивиран от дивото растение *Triticum baeoticum* Boiss. Отличава се с малко вретено, късо класче и дребни зърна. Изключително издържлив и непретенциозен: захваща се на бедни почви, издържа суша, сурови ветрове и студ. Не поглъща замърсители – тежки метали, радиация и др. отрови. Същевременно осигурява пълноценно хранене: съдържа два пъти повече протеини, мазнини, фосфор, витамини В и А от по-късните пшеници, четири пъти повече магнезий в сравнение с кафявия ориз, минимално количество глютен. В протеините на лимеца има осем аминокиселини, в това число редкия Лизин. Въглехидратите-полизахариди в неговия състав укрепват имунната система.

/В. Добрев. Лимецът – дивото жито от древността. – В: Първа алтернативна научна конференция с международно участие. 6-7 октомври 2012 г. Езотерика и духовност – живот в новото измерение. Сборник с резюмета и доклади. Шумен, издание на Академия на мистериите „Мадара“, 2012, с. 78-82/.

Валери Добрев споделя, че не се знае колко е стар лимецът и откъде е дошъл. Че според езотеричните школи той не е продукт на нашата планета, а е спуснат отгоре, от звездата *Сириус* **/пак там**, с. 79/.

Ще повторим отново част от горецитирания шумерски текст: „В онези дни в камерата на сътворението на боговете, в дома на извайването, в чистата могила [*Голямата пирамида* – б.а.], *лахар* [овце/кози – б.а.] и *аншан* [зърно – б.а.] изящно бяха сътворени.“ Действително *Голямата пирамида* в *Египет* е свързана енергийно със *Сириус* и, както е казано в текста, именно там „изящно бяха сътворени“ първото домашно животно *лахар* и първата зърнена култура *аншан*. Така че тези съвършени биологични продукти не са били спуснати от небето във физическия смисъл, а създадени на земята при умело ползване на звездни лъчения, под 40-дневното въздействие на непозната нам звездна духовна субстанция.

По настояване на Кронос/Енлил новата култура започнали да отглеждат другаде, в близост до лобното място на Уран, което Кронос бил превърнал в святилище – обекта *Гьобекли Тепе*, – открит в праисторическата област *Джазира* (Джа-Сира, т.е. „Сирата [свещената вода] на Джа [Гея]“, на платото *Урфа* (Ур-Фа, т.е. „Ур[ан]-Небето“, при изворите на реките *Тигър* и *Ефрат*. Според интердисциплинарно археолого-генетично изследване в Института по хибридизация на растенията „Макс Планк“ в гр. *Кьолн, Германия*, *еднозърнестия лемец* (*Triticum Monococcum*) е бил култивиран от дивия си предшественик *Triticum baеoticum Boiss* и отглеждан масово най-напред **именно** на това място – край планината *Караджадаг* – през X-VIII хил. пр.Хр. Ареалът на *подивял еднозърнест лемец* е ограден със синя линия върху приложената по-горе карта на археологическите обекти на платото *Урфа* (вж. сн. 1 в § 2).

При миграции боговете винаги носели със себе си ценните семена и животни: така те се разпространили в *Тракия, Месопотамия, Леванта, Египет, Индия*. За да увеличат производството на зърно и добитък, а и както споменахме – поради малобройността на божествената популация, боговете създали себеподобна раса на работници-помагачи:

„След като Ану, Енлил, Енки и Суд [шумерското име на Рея – б.а.]

черноглавия народ създадоха,

растенията, които буйно растат на земята умножиха.

Четириноги животни изкусно създадоха

и в Един [Едем – б.а.] ги пратиха.“

/по **Зекария Сичин**. Войните на боговете и хората, с. 124/.

Оттук разбираме, че освен подобряването на количествения показател на производството, бил развит и разширен качествения – били получени нови подобрени сортове растения и животински видове. Вероятно става дума за създаването на *двузърнестия лемец* (*Triticum dicoccum Schrank*). Новите домашни животни и семена били предадени на хората-работници в *Едем* с цел увеличаване на добива.

Освен това първопроходецът в земеделието Енлил (Ел/Кронос/Ра) разпространил житните култури и в „хълмистата страна“ *Елам*, планинската земя източно от *Месопотамия*. По-късно двамата му близки помощници Ниназу и Нинмада пренесли земеделието в равнината и така „Шумер, земята, която не познаваше зърното, позна зърното“ /по **Зекария Сичин**. Дванадесетата планета, с. 385, 386/.

Според съвременните еволюционни ботаници природата е дала наготово всичко на дивия първобитен човек-полумаймуна. Същият ползвал дива пшеница, която се е саморазвивала и мутирала (т.е. еволюирала сама) в продължение на стотици хиляди години, добивайки постепенно домашния вид на културната пшеница. Но те не могат да обяснят защо откритото от археолозите зърно от различни епохи, например в зърнохранилищата на град *Троя* (II хил. пр.Хр.), *Египет* (IV-III хил. пр.Хр.), неолитните градове на *Тракия* (VII-VI хил. пр.Хр.), град *Ерихон* и останалите селища от културата *Натуфа* (XII хил. пр.Хр.), или пък в пещерата *Шанидар* в планината *Загрос, Северен Ирак* (ранен палеолит), е напълно еднотипно – представлява съвършено завършен, непроменящ се

сорт. Липсват междинни подвидове вследствие на мутации в условията на естествена генетична селекция в продължение на споменатите стотици хиляди години. Така че, генетичното чудо на култивирания лимец може да се обясни само и единствено с разумна, целенасочена и твърде успешна изкуствена манипулация от опитен генетик.

Изяснено е, че *спелтата* (*Triticum spelta* L.) – твърдозърнест тип пшеница, – не се е развила еволюционно чрез произволни мутации на един генетичен източник, а е резултат от хибридизация (комбиниране на гени) от две дивни растения: *Emmer* или *Durum пшеница* с диплоидното житно растение *Aegilops cylindrica* /В. Добрев. Лимецът – дивото жито от древността, с. 81/. Преднамерено действие с цел постигане на необходимите хранителни и благоприятни за здравето качества.

Както видяхме от цитираните текстове, сътворените от боговете древни цивилизовани народи – *траки*, *египтяни* и *шумери*, които всъщност били един народ, носещ различни етноними според местообитанието си, – в прав текст ни съобщават, че земеделието и скотовъдството били дар от висшите богове Ану, Енлил, Мардук и Енки. Ечемикът, просото, спелтата, бобът, маслината, цитрусите; ленът и конопът; билките и подправките лавандула, салвия, алое, розмарин, кориандър, куркума, джинджифил, жен-шен, мандрагора, столетник; цветята роза, кокиче, минзухар, лайка; както и животните козел, овен, лама, елен, бик (бивол), зубър, мамут, слон, кон: всички те били дар от боговете-пастири за техните питомци хората. Дори в митологията има данни, например за селекционера на коня Посейдон и за Атина – дарителката на маслината.

Благородните богове са дали на хората въобще своите най-ценни открития – езика, писмото, изкуството, архитектурата, растенията, животните и законите, – за което хората им били изключително благодарни. Финикийският историк Херений Филон (~50-138 г.) от гр. *Бибъл*, преводач от финикийски на гръцки на книгата „История на Финикия“ на жреца Санхуниатон (VI в. пр.Хр.), пише в своя предговор към нея:

„... Най-древните от варварите, особено финикийците и египтяните, от които са заимствали останалите хора, са считали за най-велики богове тези, които са изобретили нещо необходимо за живота или облагодетелствали някак народите; на тези благодетели, считайки ги за виновници за [появата на – б.а.] много блага, финикийците се покланяли като на богове, а след тяхната смърт им устроили храмове, осветили по техните имена стели и жезли, почитайки ги много, установили доста големи празненства в тяхна чест.“ /**Санхуниатон**. История на Финикия: в предговора на преводача Филон/.

Гореказаното се потвърждава от древната традиция на земеделско-скотовъдните празници. Чрез точно спазван ритуал жреците давали жертвени приноси на боговете от първите кълнове, първите класове, първото зърно, първородните козлета, агнета, малачета и пр. По този начин, чрез малки по обем приноси хората изразявали благодарността си към боговете за предоставените им от тях полезни дарове, като същевременно издействали божествената благосклонност и позволение за изхранване и ползване на цялата реколта от растения и на цялата популация от домашни животни. Защото

бидейки божествени творения, зърното и добитъкът попадали в зоната на сакралните неща, над които според изначалното *Jus divinum* („Божествено право“) тегнели строги забрани. /История на религиите. Т. II. Авторски колектив: **Франсис Виан, Жан Варен, Жак Дюшен-Гилемин, Франс Винке, Ян де Врис, Франсоаз льо Ру, Реймън Блок.** С., Изд. Gallimard & Прозорец, 1996, с. 292, 293/.

В един от текстовете се разказва как Енлил/Кронос/Ра пренесъл семена и развил земеделие на крайбрежни тераси в подножието на прочутата *Кедрова планина в Ливан*:

„Енлил на върха се качи и повдигна очи;
той надолу погледна: там водите бушуваха като море [*Средиземно* – б.а.].
Той нагоре погледна: там беше **планината на уханните кедри** [к.а.].
Той ечемика донесе, на терасите пося го.
Онова, което расте, донесе, на терасите зърното пося.“

/по фрагменти, публикувани от **С. Н. Крамър.** –

В: **З. Сичин.** Войните на боговете и хората, с. 124, 125./

Археолози са открили шумерски „земеделски календар“, който някои приписват на Енлил/Ра, а други на сина му Нинурта/Озирис. За нас второто становище е несъстоятелно. Акадския псевдоним на Енлил/Ра бил *Ураш* (на български *орач*). Този професионален псевдоним, разложен на части, разкрива имената на Ур и Ра.

Богът на земеделието изобретил революционни оръдия на труда – прости, но функционални – *ралото* и *диканята* (сн. 8, 9, 10, 11). Наименованията им носят името на своя създател: *рало* – Ра-Ал, или „Бог Ра“; *диканя* – Ди-Ка-Ан, т.е. „Богът-син на небето“. На един шумерски цилиндричен печат е изобразена сцена, на която Енлил (Ра) предава изобретеното от него рало на двама богове. /**пак там**, с. 127/. Друго основно земеделско сечиво – *мотиката* – Енлил/Ел назвал на Майката-земя, чието ханаанско име било Мот. *Мотика* – Мот-Иг, означава „Пастирката Мот“. В латинската дума за „мотика“ *raster* – „Ра в терра [земята]“ се долавя смисълът, че Ра, въплътен в мотиката е острие, което разтваря земната плът, за да се положи семето в нея. *Харман*, мястото за вършене на зърното, е наречено на Хар/Хор, внука на Ра: това място има формата на слънчевия кръг. Зърното се вършее посредством кръгово движение, наподобяващо въртящото се слънце, на кон, теглещ диканя с ездач на нея върху разпръснати на земята класове. Отбелязваме, че конят е соларно животно – ипостаза на божия син Хор.

Споменахме, че „оре“, „орач“, „оран“ произлизат от името Ра/Ре. Средството за производство е земята – *terra*. В акадски и оттук в семитските езици земята се е наричала *ерсат* – Ер-Сат, т.е. „Утробата на Ре“. Вариантите в тюркските наречия са: *йер, йар, жер, джер, чер, диер, тиер, кер, кир* /**Олжас Сулейменов.** Аз и Я. Книга на благонамерения читател. Издание на Посолството на Република Казахстан в Република България и Съюза на българските писатели. София, Изд. „Български писател“, 2007, с. 220/. Земя на немски: *die erde*; на английски: *earth*. На руски „ора“ е станало *пахать*, във връзка с глагола *паса* и съществителните *пасище, пастир*. Кронос/Ра наследил титлата пастир от първия ѝ носител – отца си Уран/Атон.

Снимка 8. Дървено рало, използвано в Египет през Ранния династичен период. Париж, Лувър. Фото автора.

Снимка 9. Дървено рало от с. Гела, Смолянско. Фото автора.

Снимки 10 и 11. Дървена диканя с кремъчни остриета от с. Гела, Смолянско. Фото автора.

И още термини, посветени на нивата – обработваната част от *terra*. Например: *сад* („градина“, но и „утроба“), *садя*, *садило*; *ред* за полагане на семена – Ре-Д(еус), т.е. „Бог Ре“; *леха* – Ле-Ха, Ел-Ха, т.е. „Великият Ел [Енлил/Кронос/Ре]“; *нива* – Ни-Ва, Ин-Ва, т.е. „Жената [Е]ва“, подразбирай „плодовитата“; *синор* – Син-Ор, т.е. „Синът Хор“, този, който определя границите на нивата; зеленчуковата градина *бахча* – Бах-Джа, т.е. „Бахх в Джа [Гея]“. Мерни единици за земеделска площ: *ар*=Ра; *декар* – Де[ус]-Кар, т.е. „Бог Сокар [Кронос/Ра]“; *хектар* – Хек-Тар[а], т.е. „Пастирът Та-Ра [Атон-Ра]“ и пр.

Хората, създадени от боговете като техни работници-помощници, разбира се трябвало добре да усвоят тънкостите на земеделието. В „Битие“ има данни за това, особено след прогонването на Каин от *Рая*, заради убийството на Авел: „Тогава Каин излезе от Господнето присъствие и се засели в земята Нод, на изток от Едем. И Каин позна жена си, която зачена и роди Енох; и Каин съгради град, и наименова града Енох [„Основи“ – б.а.], по името на сина си.“ / **Битие**, 4: 16,17/.

В една вавилонска плочка, препис на шумерска версия за Каиновия род (Британски музей, кат.№ 74 329, обр.31) се разказва за орачи, наричани „Амаканду“ – „народ, който се скита в скръб“. Водачът на този прогонен народ се наричал Ка`ин. Неговите четирима синове се оженили за своите сестри. И също като в библейския разказ той построил град, само че на мястото *Дунну*, очевид-

но посветено на отеча му Дун, Тун (Атон). Обърнат обаче този топоним става *Нудун*, т.е. същия *Нод* от „Битие“:

„Той съгради в Дунну град с две кули.

Каин посвети на себе си господството над града.“

/плочката е копирана от **А. Р. Милард** и преведена от **У. Дж. Ламбърт** –

В: Зекария Сичин. Войните на боговете и хората, с. 115/.

Изглежда обаче Каин, родната му сестра и съпруга Ауан, синът им Енох и други от семейството, в един момент мигрирали на запад, защото останки от строителната дейност на народа „Енак“ (наподобява Енох, но анаграмно може да се прочете „Каен“) са открити в днешен *Израел*. Край град *Квацрин* археолозите Йонатан Мизрахи и Антъни Ейвъни са попаднали на кръгло мегалитно съоръжение, което нарекли „Гилгал Рафаим“. Намерили са следи от рафаимите (исполините) – свръхголеми кътници и сечива. /**Ердоган Ерчиван**. Забранената египтология, с. 171/.

Откритите досега обекти, датирани към предкерамичната епоха (IX-VII хил. пр.Хр.) в Левант са Йерихон, Айн Газал, Тел Асуад, Ейнан, Хайомин, Нахал Орен, Ел Вад. Последните четири са в Ливанската (кедрова) планина, а последните два – на склона ѝ над брега на Средиземно море.

В ливански легенди се твърди, че Адам и Ева дошли да живеят в *Кедровата планина*, след грехопадението и прогонването им от *Едема*. Възможно е, след неговото прогонване от *Едема*, Каин да се е присъединил към тях, построявайки си убежище недалеч от тяхното землище. Но и тук първите хора са се възползвали от усвоено вече от боговете място: по-горе цитирахме текст, според който богът-земеделец Енлил/Кронос е подравнил тераси за ниви и засадил на тях семена именно в *Кедровата планина*.

Междувременно обаче, животът в *Едем* процъфтявал. Каквито и да са били пътищата и съдбите на Адам, Каин, Авел и Сит, както и на останалите поимено споменати персонажи, всички те са имали безброй потомци, за чиито имена и съдби не се казва нищо в «Битие». Обикновено е записано по един типологичен начин, като е указано името само на първородния син:

«Адам живя сто и тридесет години и роди син по своята прилика, по своя образ и наименува го Сит. А откак роди Сит, дните на Адам станаха осемстотин години, и той роди синове и дъщери...» /**Битие**, 5: 3, 4/.

«Сит живя сто и пет години и роди Енос. А откак роди Енос, Сит живя осемстотин и седем години, и роди синове и дъщери...» /**Битие**, 5: 6, 7/.

«Енос живя деветдесет години и роди Кенан. А откак роди Кенан, Енос живя осемстотин и петнадесет години, и роди синове и дъщери...» /**Битие**, 5: 9, 10/.

«Кенан живя седемдесет години и роди Маалалеил. А откак роди Маалалеил, Кенан живя осемстотин и четиридесет години, и роди синове и дъщери...» /**Битие**, 5: 12, 13/...

Адам и Ева били прогонени от *Едем* заради първото грехопадение – изяждане на плод от «дървото за познаване на доброто и злото» /**пак там**, 3: 22-24/. Тогава синовете им Каин и Авел били оставени в *Едем*. След време обаче, Господ Бог трябвало да изпъди и Каин заради второто грехопадение – убийството на Авел /**пак там**, 4: 3-16/. Не се споменава Господ Бог да е отправял потомците на третия Адамов син – Сит, нито пък следващите Адамови «синове

и дъщери» (вж. горните абзаци); напротив, Бог имал голяма нужда от работници за нивите, овощията и за стадата домашни животни.

Освен това, в коментираните вече шумерски текстове – по-древни и достоверни от «Библията», – бе показано, че освен Адапа (Адам), бог Енки сътворява голяма серия клонинги (работен народ) с помощта на четиринадесет «богини на раждането», седем от които износвали момчета, а други седем – момичета (вж. § 4). Този биологически експеримент бил повтарян многократно, за да се осигури необходимата работна ръка за *Едемската градина*.

Увеличената популация на новата раса от работници – черноглавия народ, клониран от „калъпа Адапа“ (Адам) – довела до недостиг на храна и проблеми с изхранването. Екстензивното земеделие не задоволявало вече нуждите и трябвало да се прибегне към интензивно – увеличаване на добива от единица площ, посредством генетично подобряване родитните качества на зърното. В този момент най-добрият специалист на боговете в областта на генетиката Япет/Енки предложил на брат си Кронос/Енлил да се усъвършенства селекционирания първоначално от Кронос сорт зърно *Аншан* пак с чудодейната помощ на „Свещената могила“ (*пирамидата в Египет*):

„Тогава Енки рече на Енлил:

„Татко Енлил, стадата и зърното
възрадваха Свещената могила,
много се умножиха в Свещената могила.

Нека ние, Енки и Енлил, да заповядаме:

**добитъкът и зърното, което се умножава,
нека създадем в Свещената могила [к.а.].“**

От този текст разбираме, че е създаден нов сорт „зърното, което се умножава“, с подобрени родитни качества, т.е. добивът се е увеличил неколkokратно. В резултат настъпило голямо изобилие, което ошастливило всички:

„Семената, които поникнаха, дадоха на майката,
за зърното място намериха.

На работниците дадоха рало и ярем...

Пастирят в кошарата изобилие носи;

девојката обилно зърно събира;

тя вдига глава на нивата:

изобилие от небето дошло е.

Добитъкът и зърното щастие носят.

Изобилие дарено е на събрания народ.“

/по **Зекария Сичин**. Войните на боговете и хората, с.127, 128/.

Творецът на първото зърно проличава в неговите древни названия. *Спелта*: Сп-Ел-Та, т.е. „Сеп [синът на] бог Тан [Атон]“; *Сеп/Кеб/Геб* е името на Кронос/Енлил/Ел в *Египет*. *Лимец*: Ли-Мес, Ил-Сем, Ел-Сем, т.е. „Семето на Ил/Ел“. От този анализ разбираме, че названието *спелта* е възникнало в Египет от египетското име на бога, а названието *лимец* – в Анатолия или Левант, защото носи тамшното име на бога.

Българската дума *зърно* и руската *зерно* (Зер-Но, Зер-Он) очевидно имат като етимологическа основа вавилонското име **Зероуан** на земеделеца Кронос/Себ/Енлил.

7. СЕВЕРНОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ НА ЧАСТ ОТ ЧОВЕШКАТА ПОПУЛАЦИЯ. ПРОТОТРАКИЙСКАТА НЕОЛИТНА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Отличните природни дадености на *Южна Анатолия* и създаденият човешки трудов ресурс, под вещото ръководство на боговете-пастири, очевидно са дали своя плод – една цивилизация, бързо нарастваща в количествено и развиваща се в качествено отношение.

Ерата на Кронос/Енлил/Ел и Япет/Енки/Еа (XI-X хил. пр.Хр.) била наситена с открития и демиургия – напрегнат труд в строителство, земеделие и скотовъдство, но и обучение на човеците в тайните на първите производствени отрасли. В следващата епоха (X-IX хил. пр.Хр.) щафетата поели синовете на Кронос: Зевс/Нинурта/Имен се погрижил за развитието на земеделското съсловие, а Посейдон/Нанар Син – на скотовъдците. И накрая (IX-VIII хил. пр.Хр.), последните божествени поколения – синовете и внуците на Зевс и Посейдон, под лидерството на Дионис/Хор и Хермес/Тот, – завършили подготовката на човеците за самостоятелно съществуване. Обитателите на *Едем* получили обществена надстройка: закон – правила и нравствени норми за хармонично общежитие; култ – духовно-понятийна система за света и човека, свързана с тяхното сътворение и съхранение с оглед на бъдещето.

Привързването на култа към човешкото съзнание ставало по емоционален път: празниците на Дионис/Бакхус били обогатени с песни, танци, театрални представления, карнавали, кукерски и факелни шествия, на които хората били научени от сатирите и менадите на бога. Седенки и сгледы, венчавки, сватби, коледуване, лазаруване, русалии и др. обичаи, имали точно определен ритуал и магически слова, но давали възможност за лична творческа изява с начина и оригиналността на изпълнението им. Несъмнено още оттогава съществуват колективните слънчеви танци хоро/сиртаки и ръченица, носещи имената на Хор/Сири (Дионис/Бакх) и Ра/Ре (Кронос); съпровождащите ги музикални инструменти гайда, гъдулка, кавал, тъпан, кимвали, дайре и пр.; характерните носии на участниците в култовите изпълнения – всички те обобщавани днес чрез думата фолклор.

Хората получили от боговете духовно просветление тъкмо навреме: много скоро малобройната божествена раса се стопила в растящата човешка популация. В този исторически момент, края на VIII и началото на VII хил. пр.Хр., постепенно застудяване на климата предизвикало поетапно изоставяне на *Едем*. Светилищата на Кронос/Енлил били затрупани, за се запазят от оскверняване, или с оглед на евентуално завръщане (вж. § 3).

Водачите решили да проведат миграция в посока север, към другото священо място по това време – прорицалището на Дионис в *Родопите*. Сред безбрежната шир на *Родопския масив*, в скута на дълбоки ждрела и пещери, разцепващи планинските хребети и върхове, продължавали да извършват свещените си ритуали оцелели синове, дъщери и внуци на Дионис, Хермес, Аполон,

Силен, Борей, Нерей, Музей, Евмолп и др. *Тракия* била привлекателна както с планинските пасища, удобни за скотовъдство, така и с топлите и влажни равнини и плодородни почви, благоприятни за земеделие.

Пътят на първата човешка миграция, през островите на Егея, е очертан от групи раннонеолитни обекти, възникнали в *Тракия* към средата на VII хил. пр.Хр.:

по р. *Струма*, край гр. *Сандански*: *Ковачево, Дамяница, Османица*;

по долината на р. *Струма*, около *Конявската планина*: *Слатино, Дупница, Сапарево, Червен бряг, Делян, Шатрово, Невестино, Таваличево, Шипочано, Кюстендил* – общо 24 обекта в *Кюстендилска област* (там отделно има 21 обекта от следващия период енеолит и 10 обекта от по-следващия период – бронзовата епоха) и още десетина засега неолитни обекта в *Перник* и областта, напр. *Гълъбник, Прибой, Негованци, Ракиловци* и др.;

в дн. *Софийска област*: неолитно селище *Слатино* в кв. *Слатина, София*; *Кремиковци, Курило, Илиенци, Чавдар, Челопеч* и др.;

във *Враца* и областта: *Градешница, Девеле, Фурен, Лесура, Галатин, Добруша, Оходен, Алтимир, Бреница, Бяла Слатина, Бъркачево, Комарево, Враня, Тлачене, Габаре, Цаконица, Баница, Драшан, Горна Бешовица, Горна Кремена, Ребърково, Баурене, Ракево, Малорад, Буковец*;

в *Стара Загора* и областта: *Сладък кладенец, Старозагорски бани, Окръжна болница – Стара Загора, Азмашка могила, Айбунар, Калитиново, Калояновец, Самуилово, Трънково, Раднево, Николаево, Казанлък, Тулово, Розово, Средногорово, Копринка, Крън* и др.;

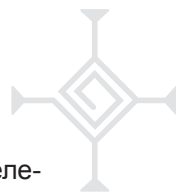
в *Нова Загора* и областта: *Хлебозавода – Нова Загора, Караново, Биково, Съдиево, Дядово*, селищна могила *Езеро* и др.;

в *Пловдив* и областта: селища в кв. *Лаута* и *Яса тепе – Пловдив*; *Мулдава, Долнослав, Пазарджик*, селищна могила *Юнаците, Капитан Дмитриево, Ракитово, Симеоновград*.

Групи от голямата миграция продължили пътуването си към Средна и Източна Европа, установявайки се в дн. *Сърбия, Унгария, Румъния, Босна, Хърватия*. По първите открити обекти тази култура е наречена *Старчевско-Кришка* (6200-5600 пр.Хр.).

Впечатляваща картина на една могъща неолитна цивилизация (втората след Едем) с разгърната селищна мрежа – жилищно строителство (специално отбелязваме няколко по-големи двуетажни къщи, както и домове тип мегарон в четири обекта: *Караново, Новозагорско; Хлебозавода в Нова Загора; Драма, Ямболско; Капитан Дмитриево, Пещерско*), храмово строителство и пътна инфраструктура. Това е „златният век“ на *Тракия* в условията на плодородни почви, разклонена речна мрежа, прекрасен климат и абсолютната липса на врагове и военна дейност. Затова селищата са още неукрепени, само по-големите и по-богатите от тях са оградени със землени валове (няма следи от палисади) и ровове, може би с цел опазване на домашните стада от опасни хищни животни. Предполагаме, че по-малките селища са били опасвани с по-нетрудоемки трънени заграждения.

Основавайки се на некрополните находки от това време, немският учен Харалд Хаарман, според който впрочем *Анатолската миграция* е минала през *Босфора*, вижда прототраките като мирно „егалитарно общество“, разделено не по кастов, а по трудов признак, слабо развито във военно отношение (в гробовете няма оръжие):

„При тях [при староевропейците – б.В.Й.] не е имало йерархия, а разделение на труда. За това съдим по гробовете. Когато дадена общност е разделена на елит и по-низше съсловие, археолозите намират различни по богатство налози в отделните гробове. При староевропейците не се наблюдава подобно нещо.“ /**Х. Хаарман**. Загадките на Дунавската цивилизация: Откриването на най-древната високоразвита цивилизация в Европа. Прев. Иван Златев. С., Изд. «Борина», 2015, с. 10-33; 104-111/.

Сега ще трябва да излезем от следваната дотук археологическа рамка, за да постигнем целокупната картина на едно толкова древно минало посредством интердисциплинарно осмисляне и синтез на данните от палеоисторията, етнографията, изкуствознанието и лингвистиката. За нас тези данни са неразривно свързани в единен идеен комплекс.

В древността навлизането в земната плът (пръстта/скалата/водата) – плътта на земната майка Гея – било ритуално обезпечавано. Без разрешителния знак на Богинята и Отеца миньорът не можел да копае руда, строителят да извлича гранитни блокове, земеделецът да оре и сее, нито пък рибарят смеел да хвърли мрежа или въдица. След изчерпване на металната жила (плод, породен от съчетаването на Гея и Уран), бил извършван благодарствен ритуал и минната галерия запълвана – плътта на майката възстановена.

С оглед на казаното отбелязваме, че и *земеделците*, които ни интересуват в случая, навлизат в *хтоничната зона на света* – периодически обработвайки повърхностния слой на тъмната, влажна и плодovitа земя. Не случайно в античното изкуство като хтонични животни са почитани змията, глиганът, порът, хипопотамът, крокодилът, защото преминават от надземния в подземния/подводния свят. Освен това *земеделците* обработват равните и ниски територии с топъл и мек климат: низини, долини, котловини, полета, равнини.

Скотовъдците, напротив, упражняват своята дейност по високите тучни пасища на планините, в допир с *небесната зона на света*, както и с небесния отец-слънце Уран. Там стадата изкарват летния сезон на паша денем, опазвани нощем в кошари. Разбира се, студените зимни месеци животните прекарват долу, в човешките селища, в обори, където са изхранвани с подготвения фураж и сено, в очакване да пукне пролетта.

В това първично разпределение на обществените роли по професионален (трудово-кастов) признак се крие трудно доловимата днес идея за *земния земеделец* и неговия антипод – *небесния пастир (скотовъдец)*. Ето защо облеклото на първия е било тъмно, в преобладаваща кафяво-черна гама, с допускане на светла ленена риза и на червения детайл (пояс, гайтан, елек, символизиращи земния огън) и синия детайл (символизиращ дълбоката, студена вода) (**сн. 12**); докато облеклото на втория е било светло, предимно в бяло-жълто-оранжевата гама (**сн. 13**). Разбира се, това правило се отнасяло донякъде и за женската половина на тогавашното общество; донякъде защото определяща дейност за жената тогава е майчинството, а не някоя от двете основни професии – земеделие или скотовъдство.

Снимка 12. Мъжки чернодрешен зимен костюм от с. Бяла, Сливенско, средата на XIX в. НЕМ – гр. София. /Традиционни български костюми и народно изкуство. Национален етнографски музей-БАН. Съставители Вяра Ковачева-Костова, Мария Сарафова, Марина Черкезова, Надежда Тенева. Снимки: Недялка Крапчева, София Танчева. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1994. Вж. и omda.bg/public/bulg/ethnography/male_costumes_bg.html/.

Снимка 13. Мъжки белодрешен летен костюм от с. Карналово, Петричко. Началото на XX в. НЕМ – гр. София. Тези две снимки са илюстрация на типологията „тъмно-светло“, иначе в различните области на България има нюансиране както във вида на чернодрешните, така и във вида на белодрешните носии.

Темата за традицията в облеклото влиза в предмета на етнографията. Българските етнографи изследват седем главни разновидности (може би племенни) на народната носия в пределите на България: *Добруджанска, Странджанска, Тракийска, Родопска, Пиринска, Шопска, Северняшка*. Тези разновидности обаче, се консолидират на база тъмно или светло в две големи сборни групи по един твърде интересен начин, кореспондиращ с географското диференциране на неолитните земеделци и скотовъдци: *чернодрешковци* в равнинния Изток (*Добруджанска, Тракийска, Странджанска и Източно-Родопска фолклорни области*); *белодрешковци* в полупланинския и планинския Запад (*Западно-Родопска, Пиринска, Шопска и Северняшка фолклорни области*).

По никакъв начин не можем да се съгласим с концепцията, че белодрешните носии са по-стари, а чернодрешните са се появили едва през Възраждането

(XIX в.). Според нас двата основни типа носия са вървяли ръка за ръка от древността до нашето съвремие и това щеше да бъде установено безпроблемно, ако текстилът бе по-дълготраен.

Огромният съвпад в символиката и мотивите, съставляващи украсата на традиционните балкански носии, килими и керамика, които се употребяват чак до днешно време, с мотивите върху „облеклото“ на статуетките-идоли и керамиката от неолита, медно-каменната, бронзовата и желязната епохи, са забелязани, интерпретирани и коментирани през последните няколко десетилетия от български (Ю. Боева – 2005-2015) и чужди изследователи (британецът Д. Нортън-Тейлър – 1976; румънецът Г. Ардеа – 1980; литовката Мария Гимбутас – 1991; германецът Харалд Хаарман – 2011 и др.). Хилядолетният консерватизъм в тази сфера е безспорен факт. /**Gimbutas, M.** The civilization of the Goddess. The world of Old Europe. San Francisco, 1991, p. 276-283; **Юлия Боева.** Култът към Великата Майка. Неолитни символи в български килим от началото на XX век. – сп. Усури, 2005, кн. 1, с. 18-21; **Същата.** Мъдростта на Великата Майка. С., Изд. «Алфаграф», 2010; **Същата.** Богинята и рогатите глави. С., Изд. «Пропелер», 2015; вж. също Български народни носии и бродерии. – В: bis.bg/albums.php; **Харалд Хаарман.** Загадката на Дунавската цивилизация. Откриването на най-древната високоразвита цивилизация в Европа. С., ИК „Борина“, 2015, с. 78-103/.

Освен в облеклото, *хтоничният характер на земеделската работа* съвсем резонно и неслучайно се е отразил в цветовото оформление на керамиката на Изтока: черна или тъмно-кафява, глазурирана, без украса или с тъмна украса (сн. 14, 15, 16). *Небесният характер на пастирската дейност* пък е причинил, също неслучайно, възникването в Запада на типа светло-червена керамика, с бяла украса (сн. 17, 18, 19, 20; вж. и § 2). Регистрирано е временно взаимно проникване на двата типа керамика в граничната зона между двете отраслови групи, но статуквото скоро било възстановено. /**Васил Николов.** Култура и изкуство на праисторическа Тракия, с. 19, 20/.

Керамични съдове, неолит – VI хил. пр. Хр.
Pottery, Neolithic – 6th millennium BC

Снимки 14 и 15. Ранно-неолитна керамика от региона на Казанлък. ИМ – гр. Казанлък. Фото автора.

Снимка 16. Ранно-неолитна керамика от с. Мулдава, Асеновградско. ИМ – гр. Асеновград. Фото автора.

Снимка 17. Гърне с бяла рисувана украса от региона на Враца. РИМ – гр. Враца. VI хил. пр.Хр. Фото автора.

Снимка 18. Керамични съдове от обект „Чардако“, с. Слатино, ранен енеолит. РИМ – гр. Кюстендил. Фото автора.

Снимка 19. Керамична купа, живописана в бяло от ранно-неолитното селище Слатино, намиращо се в кв. Слатина, София. АИМ-БАН – гр. София.

Снимка 20. Антропоморфен съд с бяла рисувана украса от раннонеолитното селище край с. Елешница. Музейна сбирка на с. Елешница. Фото автора.

Удивителни са консерватизмът и устойчивостта на тази древна дуалност, обвързана, според нас с тракийските мистерии на *Слънчевия култ*. В съвременния динамичен свят ние дори не можем да си представим как в продължение на повече от осем хиляди години биха могли да се съхранят подобни обществени норми. Обаче фактът си е факт.

И все пак, дали чуждите инвазии в *Мизия* и *Тракия* не са прекъснали еволюцията на неолитната (средата на VII – средата на VI хил. пр.Хр.) и на още по-блестящата халколитна култура (средата на VI – средата на IV хил. пр.Хр.)?

По археологически данни в самия край на V хил. пр.Хр. е отчетено нашествие на степни номади, придошли от *Скития*. След късно-халколитния пласт на селищните могили се наблюдава хиатус (прекъсване), започнал първо в *Североизточна България*, а сетне и в *Тракия*, който продължил няколкостотин години. Присъствието на номадите е засвидетелствано предимно от могилни гробове (кургани), а от селищата им, построени с нетрайни материали, не са останали следи. Местното уседнало население вероятно се е спасило в планините, устройвайки там свои селища, или пък е мигрирало на запад, към централнобалканската зона.

През втората половина на IV хил. пр.Хр. номадите сякаш се изпаряват: или са заминали в неизвестна посока, или са били претопени. Отново възникват солидно построени селища върху изоставените за няколкостотин години селищни могили; появяват се постоянни селища и на нови места. Очевидно потомците на бившето население се завърнали в земята на дедите си и възстановили старите градове. Те вече познавали бронза, а това регистрира началото на бронзовата епоха. Васил Николов пише:

„...Връщането на живота върху могилите, техниката на строителство на къщите, както и формата на някои керамични съдове (напр. паниците), подсказва, че *част от носителите на ранната бронзова култура в Тракия са наследници на халколитната цивилизация, че и след няколкото номадски столетия на това място те още не са загубили част от традициите си* [к. В.Н.].“ /В. Николов, пос. съч., с. 145, 146/.

Освен посочения красноречив пример имаме и друг, който не отстои толкова назад във времето: османското владичество над България, продължило също така близо пет века – от 1396 до 1879 г. Какво е изгубил българският народ за петте века османска власт? Нито езика и писмеността си, нито вярата си, нито фолклора (носи, танци, песни, обичаи), нито дори стила на своята керамика!

Така че, нека не се преувеличава негативното значение на чуждите нашествия върху тракийския етнически субстрат (според някои той дори е изчезнал)! Траките са проявявали гъвкавост и приспособимост, дори мимикрия, но в крайна сметка устояли на натрапваните отвън промени и то не само заради здраво вътканата традиция.

Да не забравяме кой фактор е „държал“ тази традиция „отвътре“ – *могъщата сила на древния езически култ към слънцето: мистерии на всепроникващият племенен отец Дионис, наричан още Бакхус*. Достатъчно е да проследим *най-почитаните празници*:

14 февруари – Трифон Зарезан – ритуално зарязване на лозите;

края на февруари – Кукерски фестивал или Песпонеделник – послучай

свършването на зимата и началото на пролетта, казано другояче – превръщането на студения зимен бог-слънце Колад в топлия бог-слънце Ярило/Дажбог;

1 март – Баба Марта – празник на Богинята-майка в унисон с Бога-слънце, събуждане, съживяване и вегетация на земната и растителната природа;

6 май – Тракийският конник Хероса или Българският сияен конник Хурса, променен от църквата в празник на християнския светец Св. Георги Победоносец – ден на войската; впрочем имената Георги/Герги и Херакъл имат еднаква коренова основа **гер/хер**;

24 юни – денят на Еньо/Яньо/Янкул/Янус/Йенишер (Юпитер) – слънчевият пик на лечебните растения и начало на жътвата;

8 ноември – събор на архистратега архангел Михаил, отваряне на небесните порти и слизване на безплътните сили от света на душите в нашия свят (настъпване на зимата);

21 декември Игнажден до 25 декември Колада – празничният комплекс на рождеството на зимното слънце Колад/Митрас в дните на астрономическия феномен зимно слънцестоене;

1 януари, начало на Новата година – Сурваки/Сурва (Суря или Сива), Базил/Васил (Сабазий), Васильовден, Свети Василий и пр.

Имало е *два кръга на мистериите*: първият *херметичен* – в тайните общества на аристократите, посвещавани в знанието в чистия му вид, както е било предадено някога от бога-отец на жреците; вторият *демотичен*, в който пригледеното от жреческото кастово племе беси (песи/пастири) в опростен, достъпен вид знание, се освобождавало за общонародно ползване.

Верни на пастирската си мисия, благородните беси напътствали своето паство – земеделците и скотовъдците – в практикуването на *демотичната версия на Дионисовите мистерии*, която обхващала освен споменатите всенародни празници, още множество обичаи за здраве, русалии, лазаруване, седенки, сгледни, сключване на брак, при раждане, смърт, както и такива, свързани със земеделския и скотовъдния цикъл, строителството и занаятите. Ето това е уникалната „закваска“ на древната българска традиция.

8. НАШИТЕ ПРАДЕДИ СА СЕ НАЗОВАВАЛИ ИМЕНЦИ И СИНДИ, А РОДИНАТА СИ НАРИЧАЛИ РУМ

„Сред племената като ден блестеше **името Имен** [Амен/Амон, т.е. Зевс – к. и б.В.Й.].

Предвождаше го не елбир, а алп Боян [„Бог Ян“, т.е. Зевс – б.В.Й.] – свръхбогатир.

Родил се бе като звезда [планетата Юпитер – б.В.Й.] от алпи – Слънце и Луна.

И нощните звезди [Сатурн, Марс, Меркурий, Венера – б.В.Й.] му бяха братя и сестри.“

/Микаил Бащу ибн-Шамс Тебир. Сказание за дъщерята на кана. Епосът на прабългарите. 882 г. ..., II песен, стих 39, 40/.

И така, в просторната и равна като тепсия *Горнотракийска низина*, заживял в края на VII хилядолетие пр.Хр. *прототракийският* (протоиндоевропейският) *народ*. Отначало *прототраките* говорели единен език. Ала с времето, когато числеността им се увеличила, те започнали да колонизират околните земи: бил

отключен процеса на етническа, езикова и културна диференциация. Този процес се засилил и задълбочил, когато *прототракийски контингенти* проникнали далече на юг – в *Египет* и *Абисиния*; на югоизток – в *Мала Азия*, *Леванта* и *Месопотамия*; на североизток – в *Средна Азия* и *Индия*; на запад – в *Европа*.

Между другото трябва да отбележим, че заради археологията, показваща ранните етапи на геометричния и „зверинния“ стил още през неолита и ранния бронз, и също единството на митологемните символи в изкуството чак до античния период, консервативната наука вече признава и употребява, макар засега само в социо-културен аспект (все още не в етно-генетичен), термините „прото-траки“ и „индо-европейци“ за древното население на *Балканите* /**Александър Фол**. Докласическа Гърция и светът на траките. – В: Проблеми на културата (изд. на Комитета за култура), 1988, кн. 3, с. 6-13/.

Прототракийският или *протоиндоевропейският* народ съставлявал именно етническото ядро, около което, с известни примесвания, се е образувала във времето голямата индоевропейска езикова общност.

Демографският бум и последвалите миграции на *прототраките* са описани в един фрагмент от „Хунска история“ на Кул Гали, съдържащ известие на Микаил Бащу Шамс Тебир за произхода на *българите*:

“Преди 33 000 години предците на хоните [“Синовете на слънцето” – б.В.Й.] – именците – живели в Големия и Малкия Рум [*Широка* и *Тясна Тракия* – б.В.Й.], а народът на синдийците – на бреговете на Идел [р. *Волга* – б.В.Й.], тогава наричана Ура. След известно време на задружно съществуване синдийците се разделили на синдийци-ура и синдийци-мурдаси, които започнали да враждуват помежду си... Ура (урците) били нападнати от тюрките, но ги победили. Една част от тюрките избягала в Хин [*Китай* – б.В.Й.] и даже отвъд Чулманско море [в *Северна Америка* – б.В.Й.], друга отишла в Големия Рум [*Анатолия* и *Месопотамия* – б.В.Й.]... След известно време именците от района на река Кубрат [вер. общо име на *Тигър* и *Ефрат*, сливащи се в долното течение – б.В.Й.] и Големия Рум отишли на изток през Малкия Рум [*Тракия* и *Мизия* – б.В.Й.]. Тюрките от Големия Рум отишли с тях и станали наемници на именците от Малкия Рум, където получили прякора „тормен“ („бичи хора“)... След това именците продължили на изток, търсейки места подобни на родината им и ги намерили в Хин. Но част от именския род Дуло останала в Ура [*Волга-Урал* – б.В.Й.] и предложила на урците да опитат късмета си в изоставената от тях родина (*Рум* или *Мизия-Тракия*). Урците на драго сърце се съгласили и отишли на юг, където се разделили на карасаклани [*мизи* – б.В.Й.], аксаклани или масгути [*масагети* – б.В.Й.], кашанци [*кушити* – б.В.Й.], сабани, перси, азербайджанци и синдийци. Това преселение станало преди 11 000 години... След това от синдийците се отделили самарците [*шумерите* – б.В.Й.], които отишли най-далеч от всички и заели областта на река Кубрат. Тук те основали държавата Самар [*Шумер* – б.В.Й.]... Първият вожд на самарците бил Май или Мар, поради което неговите потомци се наричали Мардуан или Мардукан. Той живял 300 години и бил истински праведник, заради което след земната му смърт Тангра го пренесъл на осмото небе. Погребали го в седеметажна кула-гробница [зикурат – б.В.Й.]“. /**Бахши Иман**. Джагфар Тарихи /Историята на Джагфар/. Свитък от булгарски летописи. 1680 година..., с. 270/.

В друг текст се казва, че първият вожд на самарците Мар покорил местните примитивни племена (предците на *арабите*) от „Големи Рум“ – *Анатolia и Леванта*, като *Левант* получил името *Бал-и стан* – „Господарска земя“. Арабските вождове били задължени да допълнят печатите си със знака за покорство „J“. /Джагфар тарихи. Сборник български летописи, 1680 г. Превод: **Зент-Бурджан колобър [Иван Митев]**, с. 7. – В: <http://www.voininatangra.org/modules/xfsection/article.php?articleid=99/>.

От горещитирания абзац на „Джагфар тарихи“ разбираме, че *прототраките (прото-индоевропейците)* се разделили първоначално на две главни групи: *имен* – епоним, възпроизвеждащ едно от египетските имена на Зевс-Амон; и *синд* – Син-Д[еус], т.е. „Бог Син“ (шумеро-акадския Нанар/Син, който е трако-елинския Посейдон). Преди 33 000 години (според нас в края на VII и нач. на VI хил. пр.Хр.) първата група, именците, живеела в *Рум* (т.е. *Тракия*), а втората, синдите – на бреговете на река *Ура (Идел или Волга)*. Последвали нови миграции. Синдите се разделили на урци и мурдаси, а умножилите се именци разширили своята държава на юг до *Месопотамия* включително, на север до владенията на синдите край *Идел (Волга)*. Част от именците били пропуснати от урците и се преселили в *Средна Азия*, където цивилизовали *Таримската долина*, а ограждащите я планински вериги нарекли по етнонима си *Имеон* (дн. *Памир, Алтай и Хиндокуш*). Именците и синдите, които достигнали *Далечния изток*, по-точно *Хин (Китай)*, обединили родствените им народи под общото название *хуни* и създали *Хунската империя*, известна в китайските източници като *Сюнну*. /**Димитър Съсъллов**. Пътят на България. С., ИК „Кибеа“, 2004, с. 27-83, 504-508; първо издание 1936 г./.

Част от видния именски род *Дуло*, след като живяла на *Волга*, се завърнала обратно на юг – в *Рум (Мизия и Тракия)*, увличайки болшинството от *синдийците-ура*, които предприели това преселване, уморени от борбите със *синдийците-мурдаси*. В *Рум именците и синдийците-ура* заживели в мир и просперитет. От *синдийците-мурдаси* на *Волга-Урал*, се отделили през IV хил. пр.Хр. *самарците*, т.е. *шумерите*, с вожд си Мар, и мигрирали към р. *Кубрат (Тигър-Ефрат)*; там основали държавата *Самар (Шумер)*.

С времето вървяло обединение между *именците* и *синдийците-ура*, но същевременно започнала диференциация, заради заеманата от тях голяма територия. Постепенно се обособили отделни народи: *кара-саклани (мизи)*, *ак-саклани* или *масгути (масагети)*, *кашанци (кушити)*, *сабани*, *азърбайджанци*, *синдийци (инди)*, *самарци (шумери)* и *перси*. Според този текст коментираната диференциация на индоевропейците била в силата си през XI хил. пр.Хр. (всъщност VI-V хил. пр.Хр.). Сетне от тези народи се отделили други, например: *галидж (гали)*, *садумци* или *алманци (алемани)*, *фаранги (франки)*, *уруси* (уседнали в първите векове след Христа и останали в по-късната държава *Киевска Рус*), *анчийци/анти* („пограничници“) и пр. /**Бахши Иман**. Джагфар тарихи, с. 14-19/.

В друга версия на „Джагфар тарихи“, съдържаща предимно откъси невключени в издадената книга „Джагфар тарихи“, са изброени и народите, произлезли от *синдийците-мурдаси*: *улагци (власи)*, *алманци (германи)*, *артанци*, *улчийци* (тракийските племена *кробизи*, *уздицени*, *гети* и *даки*), *тирци* (или *румци* – общия етноним на траките южно от *Балкана*, вкл. в *Мала Азия*, *Месо-*

потамия и Елада). /Джагфар тарихы. Сборник български летописи. Превод: **Зент-Бурджан колобър [Иван Митев]**, с. 2, 11, 13-15, 18-20, 38/.

В разгледания етнонимен (племенен) списък съставителите на свода „Джагфар тарихи“ са включили само народите от клана на Кронос/Енлил/Ра, пренебрегвайки наследниците на брат му Хелиос/Мардукан/Велес и неговата съпруга Хестия – *хетите*, които са циркулирали между *Скития* и *Анатолия*. Техните потомци *скитите*, *гетите*, *готите* и *келтите* са влели своята кръв в следните съвременни народи: *руснаци* – в смес със споменатите *анти*; *скандинавци*; част от съвр. *германци*; част от съвр. *италианци*; *испанци*; *Северна Франция*, графство *Уелс* във *Великобритания*; *Ирландия*; *Шотландия*.

Хелиос/Ра/Мардукан/Велес е познат в митологиите като бог на животните и родоначалник на скотовъдците. В *Египет* той носел, освен името Ра, също така и имената *Голямата* или *Крилтата* змия, а във *Вавилон* – *Мардук*. Българите в *Азия* наричали бога-дракон *Барадж*; китайците и до днес почитат неговия празник с всенароден карнавал. Зооморфният образ на този бог – крилатият дракон, змей или ламя, – можел да бъде едноглав, триглав или многоглав. Крилатият и мъдър дракон – властелин на магията – е твърде характерен образ в митологиите на неговите потомци: *хети*, *гети*, *скити*, *келти* и др. Разбира се ламята/змеят присъства в българските народни приказки и песни, а също в древния ни дванадесетциклов календар под името *вер* или *верени*.

В *Далечния изток* една група от *синдите* се отцепила от племенното обединение *Хон* (*Хуни*), преминала през *Беринговия пролив* и се заселила в *Северна Америка*. Следи от древното им преселение трябва да се търсят навярно в днешна *Канада* – *Кан-Ат*, т.е. „Светът на кана“. В този хороним виждаме българската владетелска титла *кан* – *Ка-Ан* – „Синът на Небето“, която била употребявана от *българите* чак до началото на VIII в.

Американските *синди*, естествено, донесли тук цялата си традиция, заедно с божествения пантеон, воден от *Кецалкоатл* – *Пернатата змия*. През хилядолетията те се спускали постепенно на юг със своите стада, развивайки по неволя и другия отрасъл – земеделието. Военно-политическите съюзи с местни племена довели до етносно сливане и възникване на нови племена, но и до междуплеменна диференциация. Култът обаче останал единен за цяла *Северна Америка*.

Той е добре представен в храмовите комплекси на *Теотиуакан* и *Тула* в днешно *Централно Мексико*, построени през II в. сл.Хр. от преселници от *Куикуилко* и *Теопанкасско*, чието начало е датирано към VII в. пр.Хр. *Голямата пирамида на слънцето* и *пирамидата на Луната* в *Теотиуакан* са украсени с над 400 каменни глави на *Пернатата змия*. Главният бог има край 3-километровия „булевард“ отделна пирамида и храм, наречен „Цитаделата“. Освен на него, *синдите*, т.е. *индите* (*индианците*), се молели на бога на дъжда *Тлалок*, бога на войната и др. Свещените им животни змията, пумата, вълкът, орелът, соколът, совата и др. са почитани така както в *Стария свят*.

Да се върнем на *Балканите*. И тук има артефакти с вид на *крилат дракон*, но много по-разпространени са каменните или керамични идоли на *овен* и *кон*. Те били поставяни от двете страни на огнището в ролята им на домашни идоли – пазители на огъня и дома. Огънят, земният аналог на слънцето трябвало да бъде охраняван от слънчеви богове.

Каменно конче е открито в ранно-неолитното селище край минералните извори при с. *Елешница, Разложко* (сн. 21); както споменахме, долината на р. *Места* е единият от маршрутите на миграцията от *Южна Анатолия* към *Тракия*. Такъв вид артефакти има и на другия маршрут – долината на р. *Струма*, – например група различни по размер керамични овни от *Кюстендилско* (сн. 22), и след това по долината на р. *Искър* – красив керамичен овен от с. *Градешница, Тетевенско* (сн. 23). Тук е важно да кажем, че най-малко 20 ранно-неолитни селища (толкова са открити досега) около гр. *Кюстендил* са на заселници скотовъдци, на основание светлата керамика, както и с оглед на стария топоним *Велбъжд*: Вел-Баш, т.е. „Башата Велес“. В този средищен за района град вероятно е извършвана натурална размяна на добитък, имало е постоянен или сезонен пазар за тази стока.

Снимка 21. Каменно конче – превъплъщение на бог Дионис/Бакхус – от ранно-неолитното селище край с. Елешница, Разложко. Фото автора.

Снимка 22. Керамични овни от РИМ-Кюстендил. VII хил. пр.Хр. Фото автора.

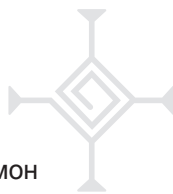

Снимка 23. Керамичен бюст на Зевс-Амон в ипостазата му на свещен овен, с утробния знак „V“ на гърдите. Село Градешница, Тетевенско. VI хил. пр.Хр. РИМ-Враца. Фото автора.

Другата основна група – земеделците, – построили своите селища малко по-на север, край днешния град *Перник* (*Перуник*), видно пък от този топоним. Вероятно в техния средищен център е имало пазар за земеделската продукция. Ранно-неолитните артефакти, особено прекрасната керамика, съхранявани в Пернишкия регионален музей са не по-малко естетични от тези в Кюстендилския регионален музей.

Аналогичен е произходът на топонимите *Велес* и *Скопие* (*Scupi*, *Scuple*: от скупчване [на хора]) в днешна *Македония*, защото третият миграционен маршрут на неолитните хора е вървял по долината на р. *Вардар* (Варбарџ; „Тъмноводен“), със старо название *Аксиј* (Αξιός; има същото значение). Тук е интересно да се отбележи, че една от четирите големи реки в древния *Едем* (*Южна Анатолия*) е носела името *Аксу* (или *Гихон*, дн. *Джейхан*; вж. § 2), т.е. хидронимът *Аксу* е пренесен в новоусвоената земя *Македония*.

Овенът бил смятан за превъплъщение на Зевс-Амон (Имен), известен още като гръмовежеца *Перун*, а в *Месопотамия* като *Нинурта*. *Конят* пък бил превъплъщение на Зевсовия син *Дионис/Бакхус/Консус/Митрас/Хорос*, а конят в симбиоза с бога в човешкия му облик – се явява популярният *Тракийски конник*, в *Средна Азия* – *Сиявуш*, сияйният конник. Както Зевс, така и Дионис специално са покровителствували земеделския отрасъл: бидейки съответно син и внук на *Кронос* – създателя на първите култури и въобще на отрасъла земеделие.

Следователно *именците*, имащи за свой родоначалник Имен, т.е. Амон (Зевс-Амон), се явявали потомци и наследници на онази част от първите хора в *Едем*, които били определени от Ел/Енлил/Кронос да се обучат и специализират в земеделската работа, а за техен наставник Кронос посочил втория си син Зевс (Имен). *Синдите*, ако съдим по етнонима *синд*, който всъщност е епоним от името Нанар-Син (Посейдон), са били наставлявани как да се грижат за домашните животни от първородния син на Кронос – Посейдон, – който по това време имал за седалище град *Харан, Северна Месопотамия* (близо до *Едем*). Вероятно тогава Посейдон е правел опити за селекция на породи животни, като върховото му постижение е *сътворяването на коня* – най-работният помощник на човека.

Важно е да уточним, че отначало скотовъдната функция принадлежала на Хелиос/Мардук/Велес – бога на животните. Но след преврата срещу божествения отец Уран/Ану/Атон, извършен от синовете му, властта овладял Енлил/Кронос. Той се наложил над братята си титани, прогонвайки най-яръстия си противник – Хелиос/Ра/Мардук/Велес/Голямата змия – далече на север, в зоната на *Скутия, Волга и Урал*, където Хелиос/Ра и Хестия основали държавата *Раха/Раил*. Очевидно тогава ръководството на скотовъдния отрасъл било поверено на Нанар-Син/Посейдон.

Със задоволство отбелязваме, че в приведените текстове от българския документален свод „Джагфар тарихи“ е споменато първото, неолитното название на *Тракия – Рум*. Обърнато наопаки, името *Рум* дава *Мур*. Терминът *Рум/Мур* съдържа от една страна името на Богинята-майка *Му/Ум (Ом)*, а от друга – името на Бога-отец *Ур*; съчетанието става „Му-Ур“. Признателността и носталгията на потомците по тяхната майка и техния отец, довела до това хоронимът *Рум/Мур* да започне да означава също така „родина“ и „любов“ (*амур*).

Такова име носели двама богове на любовта: първият *Амур* (Ерос), син на Хаос; вторият *Амур* (Ерос), син на богинята на любовта Венера (Афродита). Виждаме го и в древния хидроним на река *Амур*, даден ѝ от бог Посейдон след преселването му от *Големия Рум* (чиято източна част обхващала *Месопотамия, Синай, Анатолия, Леванта*) чак в *Далечния Изток*. Точно на река *Амур* той създал своя държава, която назовал пак с това име, почитайки дядо си Уран и свещеното място, от което е дошъл.

Едно отклонение, за да кажем нещо за гр. *Рим*. Знае се, че прочутият античен град *Ром*, център на *Римската империя*, бил наречен по името на своя основател Ромул. А откъде е дошло това име Ромул?

След гибелта на *Троя*, корабите на троянския принц Еней акостирали на италианския бряг. Местният цар Латин Фавн омъжил дъщеря си Лавиния за знатния троянец. От Еней и Лавиния започнал родът на *Силвиите*, който властвал над племето *латини* и сетне над *Рим* повече от хиляда години.

В поредна борба за трона между братята-силвии Неметор и Амулий надделял по-младият и дързък Амулий. За да лиши Неметор от мъжко вну-

че (царствен наследник) Амулий принудил дъщеря му Рея Силвия да стане весталка, като манипулирал избора. Превърната в жрица за срок от 20 години тя трябвало да пази целебат (целомъдрие). Обаче скоро след въстъпването ѝ в длъжност, тя неочаквано за всички родила близнаци. Заради погазването на свещения закон, царят наредил да затворят весталката в тъмница, а децата ѝ да хвърлят в р. *Тибър*. За техен късмет кошчето им се закачило в корените на една дива смокиня, растяща на брега откъм *Палатинския хълм*.

Там, според легендата, привлечена от плача им, ги намерила и накърмила една вълчица. Според някои това била Ларенция, лекопонавната жена на овчаря Фаустил, с прякор „вълчицата“. Близнаците Ром (**Ρωμος**; наричан сетне Рем) и Ромул били отгледани от семейството на овчаря, като по-късно, поради щастливата случка на тяхното спасение, смокинята получила името *Руминалска* или *Ромулова*. /Тит Ливий. Историята на Рим..., I, 3, 10,11; I, 4, 1-7. – В изданието: Тит Ливий. Историята на Рим от основаването на града. Кн. I. Прев. от латински Владимир Атанасов. С., 2004; Апиан Александрийский. Ρωμαϊка („Римская история“). Из книги о царях. Пер. С. П. Кондратьева, I, 1-2. – В: <http://ancientrome.ru/antlitr/appian/index.htm/>.

Наблизо, недалеч от форума, вдигнали Храм на Румина – богиня на кърменето. Названието *Руминалска смокиня* и името на богиня *Румина* очевидно произлизат от латинската дума *ruma*, *rumis* – „гръд“. Следователно имената Ром/Рум и Ромул/Румул имат същата етимология и означават „Кърмачетата“, „Кърмаците“ или „Откърмените“.

Етимологията на думата *ruma* („гръд“) идва от конусовидната форма на тази част от женското тяло, която в плоско изображение или графика представлява триъгълник или полу-ромб. Явно названието на свещения ромб е станало прототип, освен на хоронима Рум (*Тракия*), тракийския хидроним Ромбус (сетне Хеброс, дн. Марица), етруско-латинския хидроним *Rumon* (сетне Албула или Тибър), но и, чрез нарицателното *ruma* („гръд“) и чрез епонима Ромул – на името на вечния град *Roma*.

От сакралния заряд на тракийския прототип Рум/Ром/ромб и производният топоним *Roma* е започнал да носи специална сътворна семантика – Р-Ом-Ма, т.е. „Ра в майка Омега“. Независимо и извън това, свещеното име на майката Ом е включено и в най-древния топоним на цялата страна *Омбрия* или *Умбрия* (днес *Италия*), раздробено Ом-Б-Рия, т.е. „Богинята-майка Рея“. Други латински думи с корена *рум* (макар да споменахме вече някои от тях): *ruma* – кърмеща гръд (преносно: хранещата родна земя); *rutrum* – мотика, лопата; *rumpia* – дълъг двуостър тракийски меч; хидронимът *Rumon* – древно име на р. Тибър. От Рум/Ром е дошъл и характерният латински суфикс *ум/ом*.

Жителите на *Византия* пък били наричани *romei*; именно нейната територия се назовава в българския свод „Големия Рум“, а *Тракия* – „Малкия Рум“ /споменати многократно в **Джаффар тарихи**, с. 19-27/. Също така и за арабските автори *Византия* била *Рум* /вж. напр. „Хроника“ на Абу Джафар ал Табари (839-923 г.) в Христоматия по история на България. Т. I. Ранно средновековие (VII-XII в). Съст. Петър Петров, Васил Гюзелев. С., Изд. НИ, 1978, т. I, с. 205/.

Дори до XV-XVIII в., по времето на *Османската империя*, тези земи били известни като *Румелия*, а нейното християнско население – *трако-българите*, били наричани с етнонима *рум-милети*.

В последното название думата *милети* е всъщност един древен антропоним, защото *Мюлита/Милита* („милующа“ към Сина) се явява едно от многобройните имена на Богинята-майка. Херодот свидетелства, че името „Мюлита Урания“ (т.е. „Урановата Мюлита“) било употребявано от асирийците /**Херодот**. История, I, 131. – В изданието: **Херодот**. История. Кн. I-III. Превод от старогр. Петър Димитров. С., Изд.НИ, 1986/, а *Милиада* (т.е. „Земята на Милита“) бил древният топоним на *Ликия* в *Мала Азия* /**пак там**, I, 173/. И топонимът *Милет* (*Μίλητος*) в *Кария* явно произхожда от *Милита*; този град е съществувал в долината на р. *Меандър* хилядолетия преди идването на гръцките колонисти. А защо не и названието на о. *Малта* да идва от *Милита*, Великата майка.

Следователно топо-антропонимът *Рум/Ром-Милети*, или по-правилно *Рум/Ром-Милита*, с който били назовавани *Тракия* и *траките*, като географско понятие означава „[Земята] Рум/Ром на Милита“.

Графичното изображение на *Рум-Милита* се среща върху неолитната керамика (**сн. 24, 25**), както и върху традиционните български килими (**сн. 26**) и носии (облекла; **сн. 27**). Този знак е съставен от два утробни знака (V) на Майката, събрани в широката им част и образуващи ромб, а в средата на ромба понякога стои точката на сина-слънце Ра, или кръг с точка на отца-син-слънце Тан-Ра.

Снимка 24. Чаша с бихромна ромбоидна украса. Градешница, селище в местността Мало поле, най-ранен слой А, VI хил. пр.Хр. /**Богдан Николов**. Градешница. С., 1974, кат. № 3/.

Снимка 25. Керамична статуетка от селищна могила Пазарджик на седнала Богиня с врязани знаци върху нея. РИМ – гр. Пазарджик, нач. на V хил. пр.Хр.

Снимка 26. Традиционен български килим от гр. Чипровци. Тук основен мотив е геометричната фигура ромб. В централните ромбове е показана сглобка откъм основата на два триъгълника/пирамиди: нагледен образ на коментираната в свещените текстове идея за двойната пирамида, могила, курган, юрта и пр. В периферната стилизирана фигура, украсена с четири рога, е вписан хексаграм, а в него – сдвоени, обратно, откъм върховете им, два големи и два малки триъгълника; получава се нещо като обърнат ромб (лабрис).

Символиката на ромба, т.е. на двойната пирамида, могила, юрта, вигвам, във вертикален план, касае, най-общо казано, свързаността между световите – небесен, земен, хтоничен – и съответните етапи на жизнения цикъл – свободна душа, душа в живо биологично тяло, мъртво тяло (мумия). Когато не са сдвоени, триъгълникът, пирамидата, конусът, или аналогичните по форма предмети – чаша, рог, ритон, амфора, кратер и др., – били виждани като предметно изражение на Свещената Утроба, в която освен чудото на зачатие на биологичното тяло (плод) се извършва и тайнството на вселяването на божествената искра – душата.

В хоризонтален план ромбът, или подобните му фигури – квадрат, правоъгълник, трапец – носят друго символно значение: земята, територията, родината на потомците на Отеца и Майката. Затова в дълбока древност Тракия е имала синонимно название Ром, Рум, което по-късно било трансформирано в Румелия, Рум-Милети. Следователно всеки един килим, постлан на пода на тракийската къща, е създавал единение с общия дом – родната земя Тракия. Оттук този основен битов атрибут – килимът – бил пренесен по време на миграции в Европа, Азия, Америка; като хилядолетия наред са възпроизвеждани архетипните мотиви върху него.

Участници в Събора през 1960 г.

Снимка 27. Участници в събора на гр. Добрич през 1960 г. Неслучайно точно престилките на момите са украсени с ромбоидна украса – двойният утробен знак на Богинята-майка и на плодородната земя. Мъжете са облечени в чернодрешна носия.

Едно по-късно изображение, от VII-V в. пр.Хр., на *свещения ромб*, можем да видим върху амулет (сн. 28), открит в *Крастава могила* при с. *Драгоданово*, *Сливенско*.

Снимка 28. Амулетът от Крастава могила представлява прецизна миниатюра върху двусантиметрова плочка от яспис. Според нас молитвата на жреца е отправена към луната (богиня Гея или Рея) и осемлъчевата звезда Сириус/Сотис (Изида) вероятно за благополучие и защита на Свещения ромбус – Тракия и нейните обитатели, божествените потомци.

На него пред *ромба* стои жрец, молец се над олтар, осветен от луната и осемлъчева звезда. /**Кабалан Мукарзел**. Амулет с късно-вавилонска сцена от Крастава могила, село Драгоданово. – В: Тракия XX. В чест на 40-годишнината от основаването на Института по тракология. Редакционна колегия Светлана Янакиева и др. С., Изд. на БАН и Института за балканистика с Център по тракология, 2012, с. 197-213/.

Ромбоидният символ е ползван и на други места по света (сн. 29).

Снимка 29. Сребърна обета от Колумбия с форма на кръг, в който е вписан свещения ромб (Богинята-майка), от ъглите (утробите) на който се „раждат“ „роджетата“ („рогатите“), т.е. божиите синове. Мотивът е идентичен с един от мотивите, характерни за българските килими.

Според нас геометричният термин ромб е произлязъл от свещения хороним Рум/Ром.

В една антична карта, възпроизведена от Абрахам Ортелиус, река Хеброс стои наред *Тракия* подобно на гръбнак със своите притоци. Интересен е хидронимът, който картографът е преписал от старите карти: „Hebrus flu, quondam Rhombus“, т.е. „Река Хеброс, някога [едно време] Ромбус“. Но и древното име на р. *Тибър*, протичаща през гр. *Рим*, било, както вече споменахме *Rumo*, *Rumon*. В латинския и елинския езици думата *ромбус*, която явно има древнотракийски произход, означава „ромб“ (геометрична фигура), но и „вълшебно колело на магьосник“.

Последното значение разкрива колко е специален ромбът, но защо той да е колело?

Защото боговете, а и техните потомци, са виждали *Вселенското яйце на Сътворението* в две формени проявления: духовно/невидимо – *овал (яйце)* или *сфера (сефюра)*; материално/видимо – *могила, юрта, пирамида*. Именно *двойната могила, юрта* или *пирамида* били рисувани в плоско изображение като *ромб*, обаче жреците са си представяли този *свещен ромб* вписан в *овал/кръг*, съответно обемните фигури *двоен конус (могила)* и *двойна пирамида* – вписани в *овоид/сфера* .

Затова *ромбът*, символизиращ *утроба, храм* (на сътворяването на сина), място на раждането – *родина (Тракия)*, и пр., бидейки обгърнат от *сферата* на

Светия дух, даващ искрица от себе си (душа) на всеки потомък, е бил за жреците „вълшебно колело“.

В английския език думата *room* (фонетично *рум*) означава „стая“; в други езици синонимът е *камера* – затворено пространство. В древните текстове „тъмната стая“ е сърцето, сакралното място на храма (пирамида или зикурат), святая светих. При планировката на това помещение *ромбът* е преминал в *квадрат* или *правоъгълник*. Между другото подовите на царските дворци в *Европа* са покрити с шахматно наредени черни и бели квадратни плочки. Поставени обаче диагонално в правоъгълните зали, те създават илюзията, че се стъпва върху *ромбове*. Тук е заложена идеята, че подът на царския дом е умалено копие на страната – цялата територия на царството.

Триъгълникът, символизиращ фалос и утроба в едно и ромбът (сдвоеният триъгълник), могат да бъдат място на сътворение, където духът обладава тялото, давайки му искра от себе си, но и място, където душата изоставя и напуска тялото. В първия случай това е *двойната юрта* или *вигвам*, служещи за дом, а *главната юрта* – за храм. Във втория случай това е *двойната могила* (курган) или *двойната пирамида*, където е извършвана погребалната церемония на тялото (мумията). За физическото тяло предвиждали да остане в земята – подземната половина (земната майка) на *двойната могила/пирамида*, а за душата, която до 40-тия ден се носи близо около тялото – горната половина (небесния баща). Оттам, щом се освободи, душата се понася нагоре, към нейния свят – *Дуат*.

Стените на пирамидата са триъгълници, а в нейната квадратна основа могат също да се видят два еднакви правоъгълни равнобедрени триъгълника, съединени с основите си. Ако квадратната основа се видоизмени в ромб, какъвто е случаят с пирамидата на Снофру в *Дахшур*, тя ще се уеднакви по формата си с ромбоидните стени на въображаемата двойна пирамида, съществуваща в култовия канон като абстрактно понятие. В този случай, освен че всички стени, образуващи формата на обемната фигура двойна пирамида, са ромбове, ромб е и плоскостта/равнината на основата.

Приживе, когато човек е в цикъла на отреденото му време за живот, и както казахме, обитава своя *дом-юрта*, земната чаша-утроба-майка, т.е. долният триъгълник в ромба ∇ и въздушният фалос-баща, т.е. горният триъгълник в ромба Δ , влизат един в друг и се съчетават $\star$, сякаш ромбът е „събран“. В древността наричали тази фигура *Шри Янтра*, по народному „Семето на живота“ или „Цветето на живота“, а през X в. пр.Хр. тя получила още едно название – *Соломонов знак*. Усложнен модел на *Шри Янтра*, образуван от четири реда триъгълници с върха нагоре и пет реда триъгълници с върха надолу, които очертават няколко ромба и няколко пентаграми, вписани едни в други, е почитан в *Индия* като най-мистичната от тантрическите янтри. В *България* нейния образ може да се види върху чипровските килими, наричан също така „Цветето на живота“. Езикови аналози са българската р. *Янтра* и едно от названията на кехлибара – *янтарь*.

В названието *Шри Янтра* се крият имена на богове: Шри-Ян-Т-Ра, Шири-Ян-Та-Ра, т.е. „Божият син [Дионис/Хор], Янкул [Зевс], Тан [Атон] и Ра“. В съзванието на древните хора „семето“ или „цветето на живота“, изобразено чрез символите на сътворителните триъгълници или ромбове, било комбинация

от четири богове-родоначалници: отецът Тан (Атон/Уран), синът Ра (Кронос), внукът Янкул (Зевс-Амон) и правнукът Шири/Сири (Дионис/Хор). Впрочем чрез името Ян, зад което в *Рим* се крие Двумикият Янус (Сатурн-Юпитер), се долавя коя богиня стои зад името Ин в азиатската двойка Ин и Ян. Това разбира се е Изиди. Щом Ин (Изиди) и Ян (Зевс-Амон/Юпитер) се слоят в прегръдка (като нагледен пример бихме предложили да съберете двете половини на *български пафти*), те образуват слънчевия кръг на техния син Хорос. Остава да се досетим за реката Инд, както и за земята *Индия* – Ин-Дея, т.е. „Богиня Ин [Изиди]“.

В елинския език думата ρομβοος (ромбос) има синоним πλῆθ („плет“). Звукосъчетанието *плет* на български език означава ограда, изплетена от жиливи пръчки. В миналото такива огради били използвани масово; от *плет*, измазан с кал, се правели стените на къщите през неолита и бронзовата епоха. Вероятно в древността светилищата на Богинята били оградени с ромбоиден/квадратен *плет*, откъдето названието на този тип ограда е станало синоним на *ромб*.

Πλῆθ също е сакрален термин, защото освен „ромб“ покрива омонимите „свец“, „свещеник“ и „свещен“. Обаче най-добре можем да проникнем в неговата семантика чрез древната дума *плетър* (линейна мярка = 33 м.). В *плет* и *плетър* кореновата основа *пл* = *лп* е съкращение на *алп*, т.е. „бог“, а кореновата основа *т/тр* – на *Тара*, *Тракия*, *Тангра*, *Троян*. Следователно *плет* е кратко разговорно име на троичния бог и означава „Бог Тракия [Тан-Ра-Гея]“ или „Бог Тангра [Тан-Гея-Ра]“. Почти идентичен е смисълът на синонима *ромб*, както го разтълкувахме по-горе: „Бог Ра в Ом [Майка Гея]“.

Има и друг интересен фонетичен паралел на лексемата *ромб*. Това е *ромфея*, при различните автори *romphea*, *romphaea*, *rumphia*, – специфично тракийско оръжие, нещо между меч с дълга дръжка или копие с дълго и тънко желязно острие, приспособено за мушкане и пробиване на ризници и брони. Образци от него се откриват предимно в *Родопите*, от което може да се съди, че е било оръжие на *бесите*.

Войните, които носели *ромфея*, били наричани „независими мечоносци“, защото не се подчинявали на никой цар, бидейки от жреческото племе *беси*. Разбира се понякога по своя воля те помагали да възтържествува справедливостта. Те например се присъединили към армията на Ситалк по време на похода му към *Македония*. Тукидид пише: „От пехотата най-войнствени били независимите мечоносци, които слезли от Родопите, останалата част била смесена тълпа, твърде страшна, предимно с многобройността си.“ /**Тукидид**. История на Пелопонеската война, II, 98, 4/.

В самото начало на IV в. Константин Велики разделил *Римската империя* на две части: *Запад* и *Изток*. *Изтокът*, наречен по-късно *Византия*, включвал почти целия ареал, обитаван от тракийските племена, с център град Византион (Константинопол). Обхващайки тракийските земи, *Византия* се явявала политически проект, възстановяващ единството на древната историческа област „Голям Рум“. Разбира се, Константин е имал добър пример, който да следва.

Защото седем века по-рано, в самия край на IV в. пр.Хр., също така бил осъществен подобен политически проект. Става дума за подялбата на империята на Александър Велики от неговите последователи – диадохите. На Касандър се паднала *Македония*, на *Лизимах* – Тракия, на Селевк I Никатор – *Персия*, а на

Птолемей I – *Египет*. След спорове и битки между изброените Александрови генерали, Лизимах успял да обедини същинска *Тракия* с тракийската диаспора в *Анатолия*, имайки пълната подкрепа на родствените тракийски племена в целия „Голям Рум“ (сн. 30).

Снимка 30. Поделената от диадохите Македонска империя след битката при Ипсос в 301 г. пр.Хр. Със светло-кафяв цвят е маркирана „Тракия“ на Лизимах. В така възстановения „Голям Рум“ не била включена само Дакия. /<https://bg.wikipedia.org/wiki/Диадохи#/File:Diadochen 1.png/>.

Ето такава е етимологията на синонимната връзка между топонимите *Рум* (*Ром*) и *Тракия*, с които *траките* наричали своята земя. Тибетските жреци също имат понятие *Рум*. За тях *Рум* е равнораменен кръст, под който обаче подразбират света във вертикален и хоризонтален аспект. Те вярват, че *Рум* плава в безбрежния вселенски океан на гърба на огромна риба или костенурка. /**Муррад Аджи**. Полюнь Половецкого поля. Из родословной кумыков, карачаевцев, балкарцев, казаков, казахов, татар, чувашей, якутов, гагаузов, крымских татар, части русских, украинцев и других народов, ведущих свое начало от тюркского (кипчакского) корня и забывших его. Москва, ТОО „Пик-контекст“, 1994, с. 223/.

9. ЕЗИКЪТ НА ПРОТОТРАКИТЕ

За езика на хората преди и след Вавилонската кула се говори в „Библията“:
„По цялата земя се употребяваше един език и един говор. И като потеглиха човечите на изток [на югоизток – б. В.Й.], намериха в Сенаарската [Шумерската – б.В.Й.] земя равнина, и се заселиха там. И казаха си един на друг: Елате, да направим тухли и да ги изпечем в огъня. Тухли употребяваха вместо камъни, а смола употребяваха вместо кал. И рекоха: Елате, да си съградим град и кула [зикурат – б.В.Й.], висока до небето; и да си спечелим име, да не би да се разпръснем по цялата земя. А Господ слезе да види града и кулата, които градяха

човеците. И каза господ: Ето, един народ са и всички говорят един език; и щом са започнали да правят това, не ще може вече да им се забрани каквото и да било нещо, което биха намислили да направят. Елате, да слезем и да разбъркаме езика им, за да не се разбират един друг. Така Господ ги разпръсна оттам по лицето на цялата земя; и те престанаха да градят града. Затова той се наимува Вавилон, защото там Господ разбърка езика на цялата земя; и оттам Господ ги разпръсна по лицето на цялата земя.“ **/Битие, 11: 1-9/**.

Когато боговете създали първите хора, те не само ги научили как да се справят в суровите условия на необлагородената природна среда, за да осигурят прехраната и своя бит, сътворявайки при това първите произведения на изкуството. Те ги научили, също така, как да комуникират помежду си, предоставяйки им своя собствен език като възможно най-доброто средство за комуникация. На свой ред хората препредавали това безценно знание на децата и внуците си, поколение след поколение.

Следователно до разделението на езиците, описано в библейския разказ за строежа на Вавилонската кула, младата, прохождаща в своя цивилизационен опит човешка раса, е ползвала езика на създалата я стара божествена раса. Да, човекът е говорил свещения език на боговете!

„О, Ра, здравей! ...

Попътни ветрове към пристан лодката ти карат.

Божествата на четирите владения в пространството

прославят теб, о, същина божествена,

от която всички форми и всички същества произлизат ...

Ти – бързият! Ти – господарят! Ти – единственият!

Ти – създателят на всичко, което съществува!

В утрото на времената

ти оформи езика на йерархиите божествени [к.В.Й.],

изтръгна от първичния океан ти съществата [цивилизовал дивите хора – б.В.Й.]...“

/Книга на мъртвите на древните египтяни. Прев. от фр. ез. **Йордан Ватев.** С., 1994, глава 15 – „Химн в прослава на Ра“./

В „Първо послание до коринтяни“ апостол Павел споменава за наличието на „човешки и ангелски езици“, на които той би могъл да говори **/Коринтяни, 13/**. Какво ли има предвид Павел под израза „ангелски езици“? Несъмнено „речта магическа“, „словото на силата“ **/Книга на мъртвите, глава 72/**, създадени от боговете и дарени на хората.

В своя диалог „Кратил“ елинският философ Платон разсъждава за семантиката на първичния език, както и за неговия етнически носител:

„... Първите от хората, населяващи Елада, са почитали само тези богове, каквито и досега почитат много варвари: Слънцето, Луната, Земята, Звездите, Небето.“ / **Платон.** Кратил: 397 с, d – Електронна версия: <http://amkob113.ru/pltn/pltn-1.html/>.

„... **Много** [нарицателни – б.В.Й.] **имена елините са взимствали от варварите** [к.В.Й.], особено тези елини, които живеят под тяхната власт...

„... Някои имена може би наистина са такива [варварски – б.В.Й.]; но може би причината за недостъпността на смисъла на първите [нарицателни – б.В.Й.]

имена е в тяхната най-дълбока древност: та нали след всевъзможни извращения с имената не е удивително, че **нашият древен език** [т.е. говореният в *Елада* преди гърците – б.в.й.] **по нищо не се отличава от сегашния варварски** [к.в.й.].“ /пак там: 421 d/.

„... Ние така се отървахме от нашия предмет [за изследване – б.в.й.], казвайки, че **първите** [нарицателни – б.в.й.] **имена са установили боговете и затова те са правилни?** Или и за нас това е най-добрият изход? **А може би трябва да кажем, че те са взети от някакви варвари, а варварите са по-древни от нас** [к.в.й.]? Или че заради древността на годините, тези имена е толкова невъзможно да се разгледат, както и варварските?“ /пак там: 425 d/.

Става ясно, че в историческия момент на човешките миграции навън от Едем, всички миграционни потоци – включително северният, – са употребявали свещения език като свой майчин език. Но племената, които се разселили в околния регион – из усвоените земи на Златния полумесец, – са изгубили този богат език сравнително бързо, в рамките на едно-две хилядолетия. Може би са им повлияли прииждащите от североизток диви етноси, споменавани в шумерски, акадски, еламски и асирийски източници. Така в тази зона постепенно се оформило голямото семейство на семитските езици.

Географското раздалечаване между племената, преминали в Европа, и племената, останали в Златния полумесец, вероятно е довело първоначално до диалектно обособяване на говорените от тях езици, а след време – до по-чувствителното им диференциране, до степен на трудна и дори невъзможна комуникация. Египетската жреческа каста успяла да съхрани най-дълго в южната зона на тогавашния цивилизован свят древния свещен език и писмо, които обаче и там били изгубени в процеса на етническа асимилация, протекъл във вековете от персийската инвазия в VI век пр.Хр. до арабското нашествие през VII в. сл.Хр.

Има сведение на асирийския цар Ашурбанипал (669-635/627 г. пр.Хр.) за „забравения“ свещен език и писмо. В един от своите надписи той записал:

„Богът на писарите [Тот – б.в.й.] ме възнагради с дара на своето изкуство. Бях посветен в тайните на писмото. **Мога да чета сложните плочки на шумерски; разбирам дори тайнствените думи от каменните надписи от дните преди потопа** [к.в.й.].“ /по **З. Сичин**. Стълба към небето. Прев. Крум Бъчваров. С., ИК „Бард“, 2003, с. 101/.

Ашурбанипал се научил да чете шумерски текстове с давност около две хиляди години, и дори такива, оставени от боговете „от дните преди потопа“, т.е. на повече от шест хилядолетия преди неговото време. Запленен от съвършенството на *божественото знание*, той се амбицирал да събере всички древни текстове, като наредил на писарите си да ги превеждат и преписват. В резултат на тези благородни усилия в столицата му *Ниневия* била събрана огромна библиотека от над 25 000 тематично подредени клинописни плочки.

По-благоприятно протекъл езиковият процес на север. Племената, които построили и обитавали групи поселения по пътя на северната миграция – по долините на реките *Места*, *Струма* и *Вардар*, – както и племената, които заселили *Тракия*, *Мизия* и *Дакия*, и образували високо-развитата неолитна цивилизация на *Балканите* (вж. § 2), продължили неотклонно да ползват свещения език през следващите хилядолетия.

Как прототраките са съхранили древния свещен език (най-богат и съвършен)?

В *Тракия* бил налице един консолидиращ племената фактор: тук е оцеляла по-дълго време част от божествената раса – потомци на боговете Дионис (Бакхус), Хермес, Хефест, Нерей, Борей и др., и на полубоговете Музей, Евмолп, Орфей, наследени от авторитетна жреческа каста, която образувала две сплоте-ни родопски племена *беси* (песи = „пастири“) и сатри (сатири). Именно този етнически субстрат е заварен от анатолските преселници. Етническото сливане било въпрос на време. Въсщност бесите и сатрите са местните древни цивилизовани европейци, които променили (обогатили) генома на пришълците, а не някакви хипотетични ловци-събирачи – диви наследници на *Homo neandertalensis*. Теорията за последните е изведена от авторите S. Hansen (2004), M. Budja (2005), M. Seferiades (2007), B. Cunliffe (2008). /Х. Хаарман, пос. съч., с. 23-26, 34, 35/.

Възродителната сила на *Дионисовите мистерии*, явяващи се последна фаза на *Слънчевия култ*, обединявала обитателите на Балканите. Благодарение на това идейно „оръжие“ – консервираните по удивителен начин древни традиции, религия, култура и език, – траките съумяли да се справят с деградивните външни влияния.

Популацията, която се заселила още през ранния неолит в закътаното лоно на *Разложкото поле* е говорила език, известен като рупски диалект. В селата *Елешница*, *Долно Драглище*, *Горно Драглище*, *Добърско*, *Баня*, *Белица*, *Бачево*, *Добринище* и др. и сега се говори този архаичен западно-рупски диалект, близък колкото до източно-рупския диалект в *Средните* и *Източните Родопи*, толкова и до македонския език. Темата е изследвана още в началото на миналия век от българския езиковед и литературен историк професор Александър Теодоров-Балан /**Ал. Теодоров-Балан**. Родопското наречие. Име и положение между източното и западното. – В: Любов за родна реч. Съст. В.Радева. С., 2008, с. 881-890. Първо издание: Сборник статей по славяноведению, посвященных профессору Марину С.Дринову. Харьков, 1905, с.111-127/.

Очевидно и при Родопското разселване, както при другите Балкански миграции, неолитните хора са спазили правилото земеделци (чернодрешковци) и скотовъдци (белодрешковци) да заемат съседни земи, с оглед подсигуряване на така необходимата размяна на произведената от всяка отраслова група продукция. *Земеделците* имен се разположили в по-ниските и полегати *Източни Родопи*, а *скотовъдците* *синд* – по тучните пасища на по-високите *Западни Родопи*. По същия начин характерната диференциация на *източно* и *западно родопско* или *рупско наречие* била пренесена и съществувала идентично в дуалната диспозиция на говора, от една страна, в *Източна Тракия* (*Загора/Загрос*) и *Източна Мизия*, срещу говора, от друга страна, в *Западна Тракия* (*Граово* и *Шоплука*) и *Западна Мизия* (трибалите), както през неолита, халколита, бронзовата и желязната епохи, така и през античността и средновековието.

Как да назовем свещения език, дарен от боговете за хората?

Неговото название е запазено в *Египетска Александрия* – по-рано в езическите, а сетне в християнските храмове на коптите. Това е *бохарският диалект*, наречен *бохаирски* след арабското завладяване на *Египет* през 641 г. Лексемата *бохарски* е съставена от морфемите Бо-Хар, означаващи „Бог Хар [Хор]“, тракийският Дионис.

Резонно, защото именно Дионис/Хор е наследил и продължил делото на дядо си Кронос/Енлил да цивилизова младата човешка раса и специално да довърши нейното обучение в земеделския отрасъл. Така например, в *Рим*, под името *Конс*, заимствано от египетското му младежко име име *Хонсу*, той е запомнен като дарителя на земеделската технология. Имало е празник *Консуалии* на земеделците и конниците, идентичен с честването на *Тракийския конник* на *Балканите*.

И тук стигаме до *българския етноним*, който ще се окаже епоним. След етнонима *имен*, произлизащ от името Зевс-Амон на бога-отец, е дошъл ред на етнонима *балкхар*, произлизащ от тракийското име *Бакх* и египетското име *Хар* на божия син (нашия родоначалник), т.е. *именците* са станали *балкхари* или *българи*, а държавата им – *Балкхара* или *България*.

Следователно не някой друг, а точно *старобългарският и българският език се явяват преките наследници на свещения бохарски език!*

Напомняме, освен това, че Западните Родопи и югозападната част на Тракийската низина (областта Бесика с градовете Бесапара и Евмолпия) са били старо родово владение на *жреческото племе беси* – *кръвните потомци* на Дионис/Бакхус, Хермес, Силен, Хефест, Кабири, Борей, Понт, Нерей, както и на синовете им Музей, Евмолп, Исмар, Орфей и др. Тази могъща жреческа каста е изиграла ролята на непреодолим стожер в борбата за хилядолетното оцеляване на архаичните езикови и културни атрибути, които в същността си представят началния етап на човешката цивилизация.

Началото на монетосеченето и излизането на писмеността от херметичната забрана през VI в. пр.Хр. изваждат на „светло“ пред нас беските владетели на траките през класическата епоха и елинизма. Първият „явен“ за историята цар на Одриското царство е Терес I (~526/521~464 г. пр.Хр). Следват Спарадок (464~444) и Ситалк (~444~424). После династията (вероятно и територията) се разделя на първи клон, с инсигния лабрис: Саток (424 - ?), Меток (407~389), Аматок (389~356), Терес II (356~342); и втори клон, с инсигния кратер: Севт I (424~405), Хебризелм (~389~383), Котис I (383~359), Керсеблепт (359~340). **/Ставри Топалов.** Нови приноси към проучване монетосеченето и историята на ранното Одриско царство в земите на древна Тракия. С., 2004, с. 210-213/.

Изброените царе са били върховни владетели на Тракия, а базилеусите на отделните тракийски племена се явявали техни наместници или федерати в рамките на обширната Одриска държава. Нейната столица Евмолпия носела още името *Одриса* или *Одрюза*, засвидетелствано от надпис на Небет тепе и върху местни бронзови монети от III-I в. пр.Хр. Топонимът е споменат и в Епитомето на Стефан Византийски (VI в. сл.Хр.).

Топонимът *Одриса*, както и етнонимът *одриси*, произлизат, според нас, от името на царя-жрец *Терес (Τηρης)*, чието име е дошло от носения от него Дионисов свещен жезъл *тирс*, като символ на пастирска (божествена) власт. Терес възстановил крепостта-резиденция на дедите си на Музеевия хълм в града Евмолпия и, обединявайки тракийските племена, управлявал успешно в продължение на 62 години – време на политическа стабилност и икономически просперитет за цяла Тракия.

Одриса и *одриси* са възникнали вероятно по време или след царуването на *Терес* – владетеля с *тирса*; тези епоними били тогава израз на народна почит

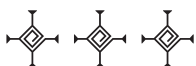
към добрия водач. Реставрираната крепост на Музеевия хълм била приемана като наследство „от Тереса“, затова топонимът Евмолпия е променен на *Отм-риса*, а двойното „т“ довело до озвученото *Одриса*.

Етнонимът *сатири* (*сатиροι* – *сатирой*), който бил еволюирал с времето в *сатри*, сега от *сатри* се превърнал в *одриса*. Макар че *сатири/сатри* и *одриса* са синоними, имайки една и съща етимология – от *тирса* на Дионис, бога-родоначалник. Очевидно *бесите* и *сатрите* (*одрисите*), били пастирите, а народът *траки* – *траγυ* или *τραγοι* (*траги/трагой* = „козли“) – паството. Според закона, учреден от Дионис/Бакх, първите притежавали, по силата на своя пряк произход от бога, правото да властват над вторите.

Като аналогичен топоним ще отбележим столицата на Финикия – гр. *Тир*, а етноними – племената *тирсени/етруски* и *агатурси*. Племето *αγαθιρσοι* – „козари“, „пастири на кози“ обитавало поречието на река Танаис (дн. Дон) /**Херодот**. История, кн. IV, 100/.

Подчертаваме, че тракийските царе-жреци от династията на Терес са последните божествени потомци, които поддържали и защитавали наследственото им прорицалище на бог Дионис в Родопите. Там впрочем било предсказано на Филип II Македонски (359-336 г. пр.Хр.), че синът му Александър (336-323 г. пр.Хр.) ще завладее целия тогавашен свят.

Заради инвазията на същия Филип в Тракия и падането на столицата Одриса през 342/1 г., преименувана от него на Филипополис, наследникът на Керсеблепт – Севт III (~335~300 г. пр.Хр.) – преместил одриската столица между Балкана и Средна гора, построявайки нова – гр. Севтополис (край днешния гр. Казанлък). Сетне, в Христово време, инвазията на Рим и превръщането на Дакия, Мизия, Тракия, Илирик, Македония и Елада в римски провинции довели до задушаването и постепенното изчезване на благородното съсловие.

След като говорихме за *Меропа* и *меропци*, *Родопа* и *родопци*, *ропци* или *рупци*, редно е да изследваме етимологията на тези названия, защото тя ще ни помогне да вникнем още по-дълбоко в мотивацията и движещите сили на случилите се тук събития.

Най-старото название *Пангей* обединява божествените имена *Пан* и *Гей*. Отец-козел *Пан* е бил първо Уран, после Кронос и най-сетне Дионис/Бакхус. Следващото название *Родопа* е дошло от богинята-майка *Рода* (*Рожаница*, т.е. „раждаща“ или „родилка“) и нейния син *Род* („роденият“). *Рода* е главната *вакханка*, майката на *Вакхус*, а *Род* е самият той – божият син. Впрочем, три имена на този бог – *Род*, *Бакхус/Вакхус* и *Митрас* – подчертават факта, че той е роден от Зевс и богинята-крава Йо, наричана в *Египет* хатор Изиди. Следователно *Род* е „Родения“, а *Рода* или *Родопа* е неговата майка „Родилката“ – както богинята, така и планината, в която се е случило това важно за древния свят събитие. Друго синонимно име на планината, по-точно на планинския връх, на който богинята родила божия син, е *Ниса*: оттам младият бог получил името *Дионис* – Дио-Нис, т.е. „Богът от Ниса“.

Изясняването на въпроса за етимологията на названието *Родоп*, всъщност решава спора за рожденото място на божия син Дионис/Бакхус/Род, един спор, който се води от античността, когато местонахождението на планината *Ниса* било търсено в *Египет*, *Леванта* и дори *Индия*. Кой народ не би искал да има такъв велик родоначалник – самият божи син? Не по-малко силен аргумент, който помага да излезе истината по този спор е местонахождението на *най-авторитетното прорицалище в древността – Дионисовото – в Западните Родопи*, защото то е възникнало на мястото на раждането на Дионис.

И така, през архаичния период днешните *Западни Родопи* се наричали „планините *Пангей*“ (*Pangeus mons*), а *Източните Родопи* – *Меропа*. През ранната античност тези названия минали върху административните области. В римо-византийската епоха западната област *Пангей* била преименувана на *Родоп*, а източната – на *Европа*, като в нея е включена *Одринска Тракия*. През XIV в. названието *Меропа* е възстановено за целия *Родопски масив*, но с времето отново отпаднало. Според родопския краевед Никола Гигов областта *Меропа* е заемала днешния *Смолянски край*, в средния дял на *Родопите*. /**Никола Гигов**. Орфей и азбуката. Варна, 2004, с. 27, 58, 59/.

Във връзка с хоронима *Меропа*, ще отбележим едно сведение за посещението на аргонавтите при Кизик, цар на долионите, тракийско племе на крайбрежието на *Пропонтида*. Кизик имал за съпруга Клейто, дъщеря на *Мероп*. /**Николай Кун**. Старогръцки легенди и митове. Прев. Н. Мънков. С., Изд. НИ, 1967, с. 219, 220/. Става дума за VIII хилядолетие пр.Хр., епохата на Орфей, също така на Зет и Калаид, синове на Борей, и Финей, син на Агенор. Изглежда този *Мероп* е владеел и на него е наречена областта *Меропа* в *Югоизточна Тракия*, включваща *Източните Родопи*, долината по долното течение на р. *Хеброс (Марица)* и районите на гр. *Одрин* и гр. *Лозенград*. Името *Мероп* означава „Син на Мер [Майката]“.

От сакралните термини за „майка“ в трако-елинския език са дошли думите *μερια* („страна“, „място“) и *γαια* („земя“). В българския език *мера* е наричано землището на всяко едно селище. Етно-топонимът *Меропа* е съставен от думите *мер* – „майка“ и *роп* = *пор* – „порта“, „вход“, в смисъл „майчина вулва“, или „място на сътворението“, врата между световите – горния небесен на боговете и душите (*Дуат*), и долния земен на хората (*Ат/Ад*), „източник“, „извор“ и т.н. Тази семантика проличава от древните и съвременни думи „роб“, „порода“, „произхождам“, „произлизам“, „пръквам се“, „правя“, „пор“ (хищен бозайник, копаещ дупки, явяващи се порти между земния и подземния свят) и др. Интересен в тази посока е тракийският хидроним *Ропотам*, съставен от думите *роп* – „извор“ и *потам* – „тече“ (река, поток); а също така топонимите *Пордим* (*Ловешко*); *Пороминово* (*Поромино*, *Софийско*) – Пор-Амин, т.е. „Врата на Амон“; *Породин* (*Македония*), известен с неолитно светилище на Богинята; *Борово* (*Русенско*), където е намерен ритуален сребърен сервиз; *Бородино* (*Русия*, *Московска област*) и др.

В планините *Пангей/Родоп* цар на иглолистните гори е вечнозеленото дърво *бор/пор* = *роб/роп*, чиито клони са наредени върху идеално правото му стъбло подобно на стълба. Следователно *борът* е уподобяван на стълба към небето, порта между небето и земята.

Етимологията на термина *пор* следва да се търси в израза „по Ре“, означаващ „[вървя] по Ре“, „следвам Ре“. Има се пред вид обстоятелството, че бог Ре пази *небесната порта*, през която преминават душите. Тази семантика проличава в старата българска дума *подире* – По-Ди[ос]-Ре, т.е. „[Вървя] по бог Ре“, или „Следвам бог Ре“. Аналогично терминът *порта* има значението По-Р-Та, По-Р[е]-Та[н], т.е. „[Вървя] по небесния Ре“.

Следователно, ако топонимът *Меропа* означава „Място на сътворението от Майката“, то етнонимът *меропи* би трябвало да се тълкува като „Произхождащи от Майката“. Подобният топоним *Европа* се чете: „[Място на] произхождащите от Ева“.

Освен това, съдейки по древното сакрално име *Меру* на планината *Хималаи* – дом на боговете в *Азия*, или по древния термин *мер*, с който била наричана *Голямата пирамида* в *Египет*, то названието *Меропа* ще да е било съставено с цел да се подчертае, че *родината на боговете* е специално място – „Свещена планина на Майката“, служеща като „порта“, от която може да се осъществява духовна връзка със *Създателя*, както и завръщане при него на неговите творения – душите, за да се обновят за ново прераждане и следващ живот в лоното на материята.